

DOCUMENTS DE L'OBSERVATORI DELS DRETS DE LA INFÀNCIA

2

EL CONSELL NACIONAL DELS INFANTS I ELS ADOLESCENTS DE CATALUNYA (DOCUMENT DE BASES)

Proposta de la Comissió Tècnica convocada per la Secretaria d'Infància i Adolescència
de la Generalitat de Catalunya ■ Juliol de 2010

DOCUMENTS DE L'OBSERVATORI DELS DRETS DE LA INFÀNCIA

BIBLIOTECA DE CATALUNYA - DADES CIP

El **Consell** Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya : proposta de la comissió tècnica convocada per la Secretaria d'Infància i Adolescència de la Generalitat de Catalunya, juliol de 2010. – (Documents de l'Observatori dels Drets de la Infància ; 2)

Bibliografia

ISBN 9788439385226

I. Catalunya. Secretaria d'Infància i Adolescència II. Catalunya.

Departament d'Acció Social i Ciutadania III. Col·lecció: Documents de l'Observatori dels Drets de la Infància ; 2

1. Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya 2. Infants – Política governamental – Catalunya – Participació ciutadana

3. Adolescents – Política governamental – Catalunya – Participació ciutadana 4. Participació social – Catalunya

342.7-053.2/.7(467.1)

*Permesa la reproducció, sempre que se
n'esmenti la procedència i no es faci
amb finalitats comercials.*

© d'aquesta edició en català:
Generalitat de Catalunya
Secretaria d'Infància i Adolescència

1a edició: setembre de 2010

Dipòsit legal: B. 36.774-2010

Tiratge: 2.000 exemplars

ISBN: 978-84-393-8522-6

Maquetació: Addenda

Impressió: Winihard Gràfics

PRESENTACIÓ

La publicació que teniu a les mans és la proposta del Document de bases per crear el Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya que un grup d'experts en participació infantil ha elaborat per encàrrec del Departament d'Acció Social i Ciutadania a través de la Secretaria d'Infància i Adolescència.

Participar, com a «exercici de ciutadania», és una manera de reconèixer-se com a grup humà, amb compromisos i lleialtat envers el grup de pertinença i els interessos comuns. Aquesta afirmació és àmpliament compartida pels adults, però poc visible quan parlem del 17,9% de ciutadans menors de 18 anys que viuen i conviuen a Catalunya. Es tracta de nens i nenes que «formalment» tenen l'estatut de ciutadans des de la Convenció de les Nacions Unides del 1989, però que encara els queda un llarg camí per recórrer per assolir el seu reconeixement social.

El fet de considerar els infants ciutadans del present ha constituït una part important i decisiva del canvi de paradigma de les polítiques públiques d'infància promogudes pel Departament d'Acció Social i Ciutadania durant aquesta legislatura.

La sensibilització, la promoció i l'articulació de la participació infantil és un dels eixos més destacats i significatius amb què hem treballat durant aquesta legislatura, i va tenir el seu resultat final amb l'aprovació de la Llei dels drets i oportunitats de la infància i l'adolescència.

L'article 27 de la Llei defineix espais per a la participació infantil tant al seu poble o ciutat –amb l'impuls d'òrgans de participació territorial– com al seu país –amb la constitució del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya, del qual us presentem les bases.

Carme Capdevila
Consellera d'Acció Social i Ciutadania

CONTINGUTS

1. Introducció.....	7
2. La població infantil i adolescent a Catalunya	8
2.1. Volum	8
2.2. Evolució	8
2.3. Distribució territorial.....	13
2.4. Projeccions	15
2.5. Conclusions	16
3. La participació social dels infants i adolescents	17
3.1. El dret a participar dels infants i adolescents	17
3.2. Incorporar la perspectiva de la infància i l'adolescència	18
3.3. Què entenem per participació social?	19
3.4. Perspectives de la participació infantil i adolescent	20
3.5. El rol de l'adult davant la participació infantil.....	20
3.6. Potenciar la participació infantil i adolescent. Reptes que cal assolir	21
4. Espais de participació infantil i adolescent a Catalunya	23
4.1. Necessitat d'una xarxa de participació infantil a Catalunya.....	26
5. El Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC)	28
5.1. Justificació i definició	28
5.2. Base legal del Consell dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC)....	30
5.3. Finalitats	31
5.4. Funcions	31

5.5. Estructura i funcionament	32
Assemblea	32
Comissió Permanent	33
Comissions de treball.....	33
Secretaria Tècnica	33
Assemblees territorials	33
6. Els consells locals d'infants i adolescents	35
6.1. Definició.....	35
6.2. Finalitats	36
6.3. Funcions.....	36
6.4. Estructura i funcionament	37
Assemblea	37
Secretariat	38
Comissions de treball.....	38
Secretaria Tècnica	38
7. Annexos.....	39
Annex 1. Codi civil de Catalunya: títol II del llibre III	39
Annex 2. Bases normatives de referència en el procés de constitució del CNIAC	40
Annex 3. El procés d'elaboració del Document de bases	52
Annex 4. Documentació de referència.....	54

1. INTRODUCCIÓ

Segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya referents a l'any 2007, a Catalunya viuen 1.242.679 persones d'entre 0 i 17 anys, xifra que representa el 17,2% del total de la població catalana. Però tot i representar un alt percentatge de població amb unes necessitats específiques, infants i adolescents no tenen encara reconeguts tots els seus drets de ciutadania, en especial els drets de participació social que recull la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant.

El Govern de la Generalitat de Catalunya ha fet un pas endavant important en el reconeixement dels drets de ciutadania dels nens, nenes i adolescents amb l'aprovació recent del *Projecte de llei dels drets i les oportunitats dels infants i els adolescents*, una norma que considera l'infant i l'adolescent com a subjecte de drets i oportunitats. El Projecte de llei posa èmfasi a potenciar la participació ciutadana dels nens, nenes i adolescents, promovent la creació d'espais de participació territorial a l'àmbit local i amb la creació del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC), com a òrgan consultiu i de representació d'aquest 17% de població.

La Secretaria d'Infància i Adolescència convoca, a inicis del 2010, un grup d'experts en participació infantil per elaborar un esborrany de Document de bases i una proposta d'ordre de creació del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya. Aquest document és fruit de la tasca d'aquest grup i és un esborrany de bases del CNIAC que es concep com un document de treball obert a les aportacions d'altres agents implicats.

Aquest document està estructurat en quatre grans blocs. El primer recull una aproximació quantitativa del nombre d'infants de Catalunya. Tot seguit, es fa una aproximació teòrica a les nocions de participació infantil i s'identifiquen els diferents espais de participació que hi ha actualment a Catalunya. Un tercer bloc desenvolupa les línies bàsiques que haurien d'inspirar la creació del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya. Finalment, es reflexiona al voltant dels consells d'infants i adolescents en l'àmbit local.

La concepció d'infància que apareix en aquest document es correspon a la prevista per la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant i, per tant, amb el terme *infància* s'engloben els infants i adolescents dels 0 fins als 18 anys.

2. LA POBLACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT A CATALUNYA¹

2.1. VOLUM

A Catalunya, l'any 2007 hi ha 1.242.679 persones de 0 a 17 anys. El 51,5% són nois i el 48,5% són noies. La població d'entre 0 i 17 anys representa un 17,2% del total de la població catalana. Els nois d'aquesta franja d'edat representen un 17,9% del total d'homes catalans, mentre que les noies representen un 17,2% del total de dones catalanes (vegeu la taula 1).

L'any 2006, la proporció de població catalana entre 0 i 19 anys respecte al total de població és una de les més baixes de la Unió Europea, i se situa

tres punts percentuals per sota de la mitjana (el 22,0% de la Unió Europea (UE25) enfront del 19,0% de Catalunya) (vegeu la figura 1).

2.2. EVOLUCIÓ

A Catalunya, durant el període 1991-2007 s'ha produït una disminució de 247.229 persones en la franja d'edat de 0 a 21 anys, i ha representat un descens del 13,8%. La davallada d'aquesta població es concentra, sobretot, en el període 1991-2001, en què es passa d'un total d'1.783.616 persones d'entre 0 i 21 anys a 1.390.964 persones,

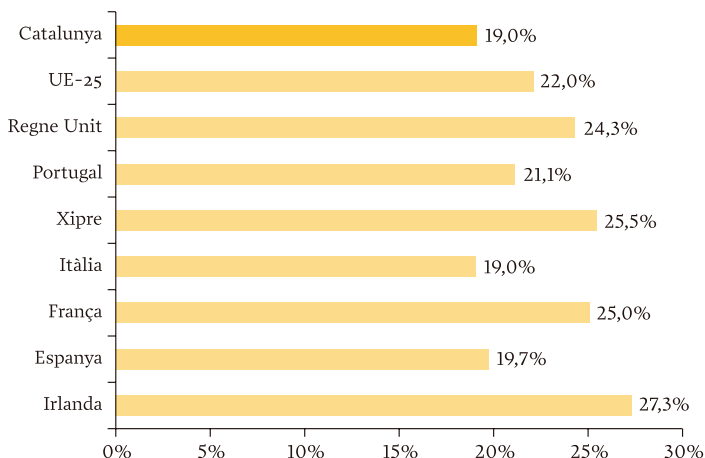
Taula 1. Població de 0 a 18 anys segons l'edat i el sexe. Catalunya, 2007

	n.	%	Població total	% sobre el total de població
Nois	640.503	51,5%	3.578.176	17,9%
Noies	602.176	48,5%	3.632.332	16,6%
Total	1.242.679	100%	7.210.508	17,2%

Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques.

1. Dades de l'Estudi poblacional de la infància i l'adolescència del Pla director d'infància i adolescència de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya.

Figura 1. Pes de la població de 0 a 19 anys respecte al total de població de cada país. Europa, 2006

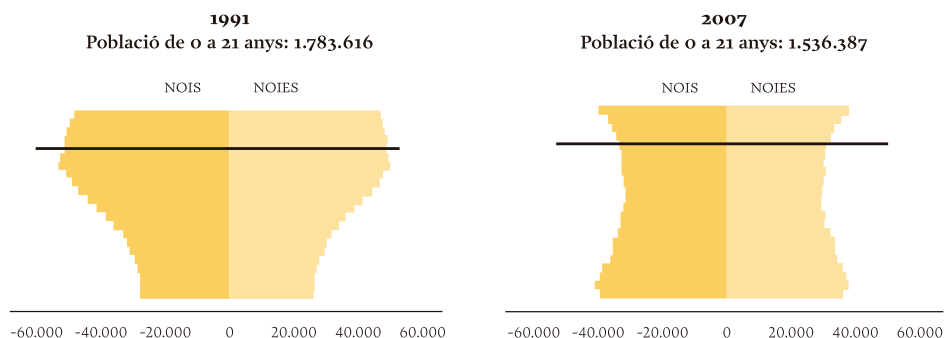
Font: elaboració SIA. Eurostat. Oficina Europea d'Estadística.

és a dir, en aquest període de 10 anys la població de 0 a 21 anys disminueix un 22,0%. A partir de l'any 2001, però, hi ha un creixement progressiu de la població de 0 a 21 anys (10,4% d'increment en cinc anys).

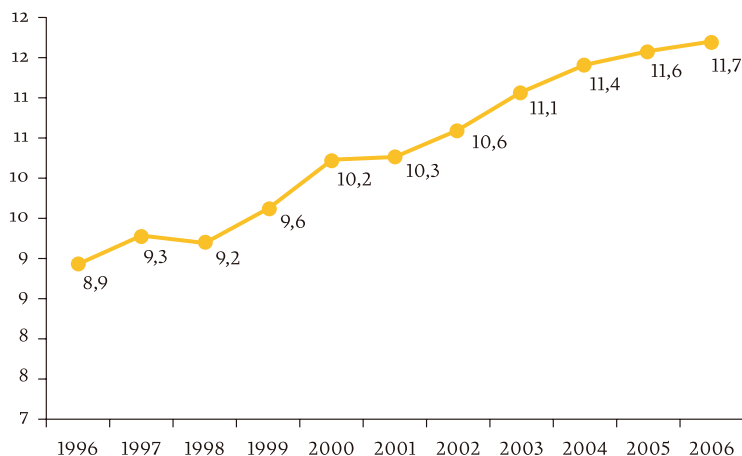
El creixement de la població d'entre 0 i 21 anys segueix un patró desigual en les diferents edats. La major disminució es concentra, sobretot, en el grup d'edat de 10 a 18 anys, que ha disminuït en un 33,2%. El grup de 0 a 5 anys és el que experimenta un major increment poblacional. Aquest augment és més acusat en el grup que té entre 0 i 3 anys, ja que durant el període 1991-2007 s'ha incrementat un 27,0% (vegeu la figura 2).

En els darrers anys, ha augmentat la taxa bruta de natalitat. L'any 1996, aquesta era de 8,9 naixements per cada mil habitants, mentre que l'any 2006 es produeixen 11,7 naixements per cada mil habitants, la qual cosa suposa un augment de 21.500 naixements (vegeu la figura 3). Aquest increment en el nombre de naixements també queda reflectit en la taxa de fecunditat, en què s'observa un augment de la mitjana del nombre de fills per dona de 15 a 49 anys (1,29 fills per dona l'any 2000 i 1,45 fills per dona l'any 2006).

L'any 2007, a Catalunya hi ha 233.253 persones estrangeres d'entre 0 i 21 anys. Concretament, 179.594 són persones d'entre 0 i 17 anys i 53.659 tenen entre 18 i 21 anys. La distribució per sexe és pràcticament

Figura 2. Piràmide de població de 0 a 21 anys, segons el sexe. Catalunya, 1991-2007

Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques.

Figura 3. Evolució de la taxa bruta de natalitat. Catalunya, 1996-2006

Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques.

idèntica a la distribució per sexe de la població catalana de la mateixa franja d'edat. El sexe femení representa el 48,5% del total de la població estrangera d'entre 0 i 21 anys

de Catalunya. Tant els nois com les noies estrangers d'entre 0 i 21 anys representen un 15,1% de la població de 0 a 21 anys masculina i femenina de Catalunya.

La zona de procedència predominant de la població estrangera d'entre 0 i 21 anys és el continent africà, que representa el 33,3% de la població estrangera d'aquest grup d'edat (el 28,2% prové de la zona del Magrib, mentre que el 5,1% prové de la resta del continent). La segona zona d'origen amb major volum de població infantil és la provinent de l'Amèrica del Sud, que representa un 31,3% del total de la població estrangera d'entre 0 i 21 anys (vegeu la figura 4).

La població de 0 a 17 anys estrangera ha augmentat en els últims set anys. L'any 2000 a Catalunya hi havia 38.996 nois i noies estrangers, que representaven un 3,7% del total de la població d'entre 0 i 17 anys de Catalunya. L'any 2007, hi ha 179.594 persones estrangeres entre 0 i 17

anys, que representen el 14,5%. Per tant, en set anys (2000-2007) el pes de la població d'entre 0 i 17 anys estrangera ha augmentat més de 10 punts percentuals (vegeu la figura 5).

Des de l'any 2000, també ha augmentat el percentatge del nombre de naixements amb, com a mínim, un progenitor estranger respecte al total de naixements i va perdent pes el nombre de naixements de progenitors autòctons, que, tot i el descens, representen més del 74% de naixements de Catalunya. L'any 2006, gairebé el 26% dels naixements que es registren a Catalunya tenen, com a mínim, un progenitor estranger. D'aquests, el 69,6% són fruit de parelles estrangeres i el 31,4%, de parelles mixtes (vegeu la figura 6).

Figura 4. Pes de la població estrangera de 0 a 21 anys segons la nacionalitat i el sexe. Catalunya, 2007

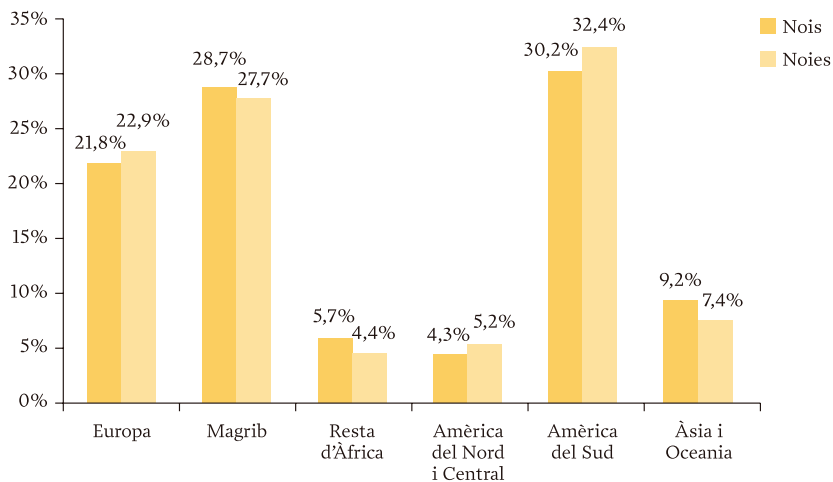
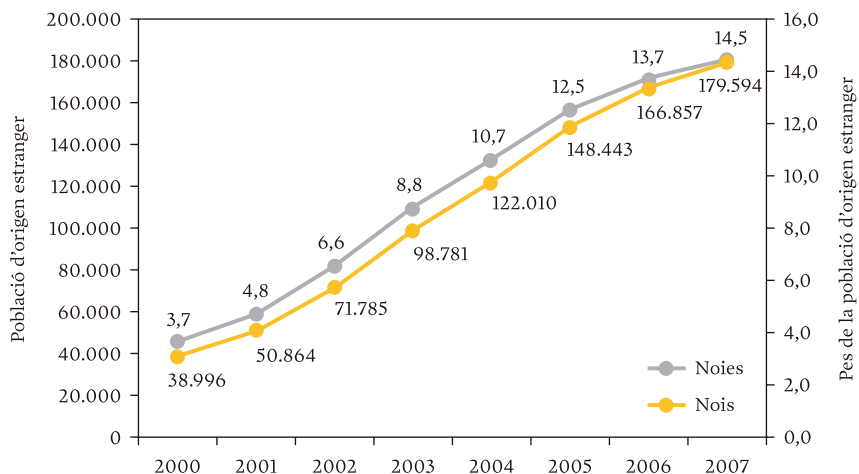
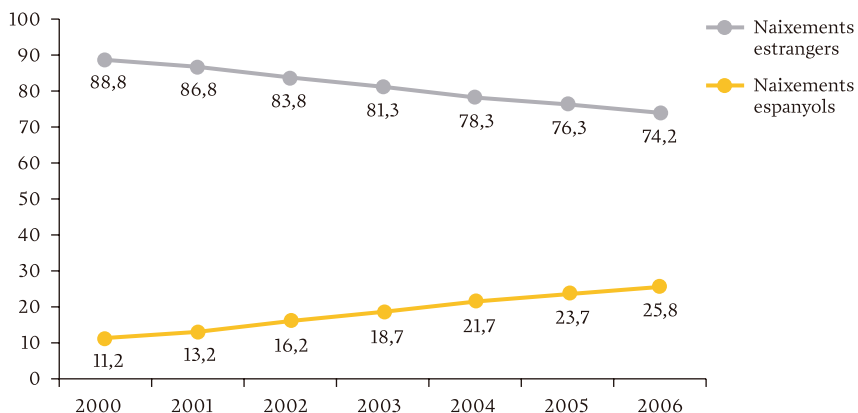

Figura 5. Evolució de la població de 0 a 17 anys de nacionalitat estrangera. Catalunya, 2000-2007

Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques.

Figura 6. Evolució del percentatge dels naixements segons la nacionalitat dels progenitors. Catalunya, 2000-2007

Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques.

2.3. DISTRIBUCIÓ TERRITORIAL

El 62,9% de la població de Catalunya d'entre 0 i 17 anys es concentra en cinc comarques. La comarca amb la major proporció de població infantil és el Barcelonès, amb 323.683 persones (26,0%). A continuació, se situen les comarques del Vallès Occidental, amb 164.036 (13,2%); el Baix Llobregat, amb 144.344 (11,6%); el Maresme, amb 76.652 (6,2%), i el Vallès Oriental, amb 73.367 (5,9%).

Les comarques que tenen un pes menor de població d'entre 0 i 17 anys respecte al total de menors catalans són: l'Alta Ribagorça, amb 556 (0,0%); el Pallars Sobirà, amb 1.052 (0,1%); el Priorat, amb 1.347 (0,1%), i la Vall d'Aran, amb 1.613 (0,1%) (vegeu la figura 7).

Les comarques que tenen un major pes de la població d'entre 0 i 17 anys respecte al total de població de cada comarca són el Pla de l'Estany (19,5%), el Vallès Oriental (19,5%), el Gironès (19,4%) i el Vallès

Figura 7. Distribució de la població de 0 a 17 anys per comarques. Catalunya, 2000-2007

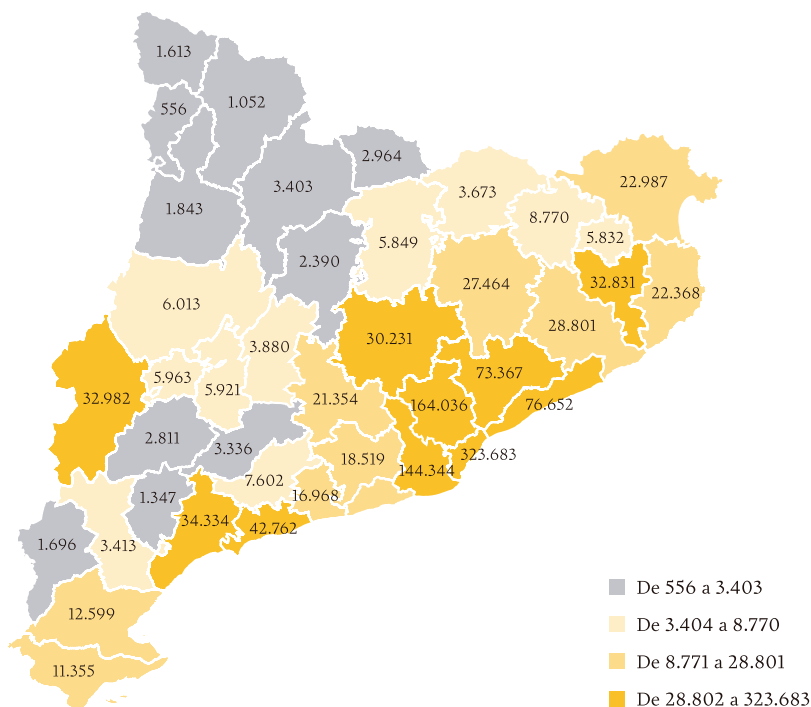
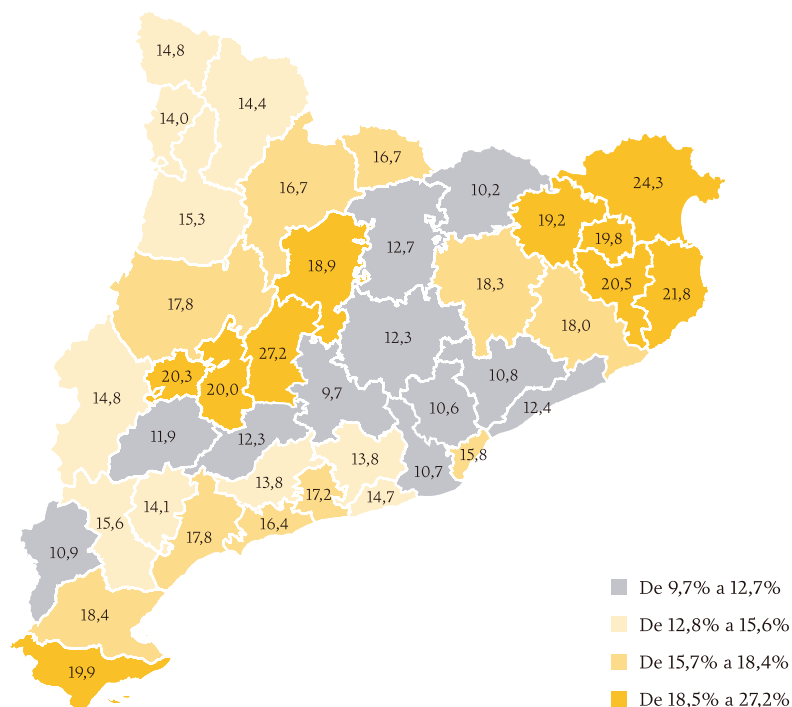

Figura 9. Percentatge de la població estrangera de 0 a 17 anys respecte al total de població infantil de cada comarca. Catalunya, 2000-2007

Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques.

de 0 a 17 anys són: el Barcelonès, amb 50.986 (26,0%); el Vallès Occidental, amb 17.401 (13,2%), i el Baix Llobregat, amb 15.381 (11,6%).

(10,2%) i el Vallès Occidental (10,6%) (vegeu la figura 9).

Les comarques que tenen un major pes de població estrangera d'entre 0 i 17 anys respecte a la població de 0 a 17 anys de la comarca són: la Segarra (27,2%), l'Alt Empordà (24,3%) i el Baix Empordà (21,8%). Les comarques que tenen un menor pes de població estrangera d'entre 0 i 17 anys són: l'Anoia (9,7%), el Ripollès

2.4. PROJECCIONS

L'any 2015, la població de 0 a 21 anys de Catalunya haurà augmentat en la majoria dels escenaris previstos. A Catalunya, es passarà d'una població d'1.536.387 persones de 0 a 21 anys l'any 2007 a un total d'entre 1.471.468 i 2.117.915 perso-

nes, depenent de l'escenari previst per l'Institut d'Estadística de Catalunya. Mentre que en les estimacions de l'escenari baix hi hauria una disminució de la població de 0 a 5 anys i de 16 a 21 anys respecte al 2007, en les estimacions de l'escenari alt hi hauria un increment de la població en totes les edats.

2.5. CONCLUSIONS

A Catalunya, hi viuen 1.242.679 persones de 0 a 17 anys, xifra que representa el 17,2% del total de població. En els darrers anys ha augmentat la taxa de natalitat, fet que s'explica en part pel fenomen migratori. També ha augmentat significativament el volum de la població infantil estrangera, que representa el 14,5% de la població infantil total. L'anàlisi de les dades confirma la tendència creixent de la població de 0 a 17 anys a Catalunya en la majoria d'escenaris previstos. Segons les previsions, la xifra d'infants i adolescents

podria augmentar en 300 mil persones fins al 2015 i situaria aquest grup al voltant del 20% de la població total.

Tot i representar gairebé una cinquena part de la població total, infants i adolescents no gaudeixen dels mateixos drets que la resta de ciutadans, en especial d'aquells que estan relacionats amb el reconeixement de la seva plena ciutadania i les possibilitats de participació social. Per corregir aquesta situació de desavantatge, cal impulsar polítiques d'infància integrals que considerin la perspectiva de la infància, permetin fer visible aquest grup social i facilitin espais per a la seva participació democràtica. En aquesta línia, el Govern de la Generalitat de Catalunya impulsa la Llei dels drets i les oportunitats dels infants i els adolescents, una norma que reconeix infants i adolescents com a subjectes actius de drets i que preveu la creació del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya com a òrgan de participació i representació d'aquest grup.

3. LA PARTICIPACIÓ SOCIAL DELS INFANTS I ADOLESCENTS

3.1. EL DRET A PARTICIPAR DELS INFANTS I ADOLESCENTS

L'aprovació de la Convenció per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989 suposa l'inici d'un nou període per a la infància, que deixa de ser considerada únicament com a subjecte de protecció i beneficència, per passar a ser reconeguts el seu protagonisme social i els seus drets de ciutadania. L'Estat espanyol va adoptar la Convenció l'any següent i Catalunya la va fer seva amb l'aprovació de la Resolució 194/III, de 7 de març de 1991, en què es proclama, entre altres qüestions, l'interès superior de l'infant i s'afirma la necessitat de fer conèixer aquests drets a la ciutadania en general.

La Convenció conté 54 articles que es basen en quatre pilars principals: la no-discriminació, l'interès superior de l'infant, el dret a la vida i la perspectiva de la infància. Es tracta del primer tractat internacional específic sobre la infància que reconeix per primera vegada als infants drets socials, econòmics, culturals i polítics, és a dir, els reconeix com a ciutadans de ple dret. El caràcter vincu-

lant de la Convenció, a més, fa que els països que l'han ratificat (tots, excepte els Estats Units i Somàlia) estiguin obligats a complir-la.

La Convenció és universal i indivisible, i els drets que conté es reforcen mútuament. Per tant, són igual d'importants i hi ha l'obligació de complir-los, tant els drets de provisió com els de protecció i els de participació. A la Convenció, els drets de participació són els següents:

- el dret d'opinió (article 12),
- la llibertat d'expressió (article 13),
- la llibertat de pensament, de consciència i de religió (article 14),
- la llibertat d'associació (article 15),
- la protecció de la vida privada (article 16),
- el dret a una informació adequada (article 17).

Aquests drets requereixen el coneixement i el respecte per part de la família, l'escola, els poders públics, dels mateixos infants i, en general, de tota la societat.

Les polítiques d'infància a la nostra societat s'han centrat històricament en la

prevenció i la protecció dels infants i adolescents en situació de risc social, tanmateix des de l'Administració i la mateixa societat no s'ha promogut una millora substancial del compliment dels drets reconeguts a la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant, sobretot aquells més relacionats amb la participació social dels infants i adolescents.

Cal, per tant, impulsar l'exercici dels drets personals o de participació dels infants i adolescents, entesos com a drets actius a diferència dels drets socials o de supervivència que són passius en tant que vénen o han de venir donats.

El dret de tots els infants i adolescents a ser escoltats i tinguts en compte constitueix un dels valors fonamentals de la Convenció. Per avançar en la seva aplicació, el Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides va publicar el juliol de 2009 l'Observació general número 12, en què es presenta una anàlisi jurídica d'aquest dret i s'expliquen els requisits per aplicar-lo plenament.

En aquesta Observació general s'insta els governs a invertir en el dret de l'infant a ser escoltat en tots els afers que l'afecten i que les seves opinions siguin tingudes en compte: «assolir oportunitats significatives per aplicar l'article 12 exigeix eliminar totes les barreres jurídiques, polítiques, econòmiques, socials i culturals que actualment impedeixen que els infants tinguin l'oportunitat de ser escoltats i que puguin participar en tots els assumptes que els afecten. Això requereix una preparació per qüestionar els supòsits sobre les capacitats dels infants i per fomentar el desenvolupament d'entorns en què puguin

construir i demostrar les seves capacitats. També requereix el compromís de proporcionar recursos i formació».

Per al Comitè, l'aplicació del dret de l'infant a ser escoltat és un objectiu assumible pels estats membres si apliquen sistemàticament les estratègies d'aquesta Observació general i construeixen una cultura de respecte envers els infants i les seves opinions.

3.2. INCORPORAR LA PERSPECTIVA DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

És necessari tenir en compte la perspectiva de la infància i facilitar la seva participació en la presa de decisions. Per fer realitat el dret a la participació social dels infants i adolescents, aquests han de poder exposar i gestionar les seves opinions, necessitats i inquietuds respecte a aquells assumptes que els afecten, en reconeixement de la seva condició de ciutadania activa.

Massa sovint, quan es fa referència a la participació infantil, es fa a través de la intermediació dels adults, i són aquests qui acostumen a gestionar les problemàtiques, els aspectes que cal tractar, els canals de participació, etc. Com a ciutadans de ple dret que són, els infants i adolescents han de poder fer ús d'una participació real, activa i directa, sobretot pel que fa a aquells aspectes que els afecten directament.

Davant d'aquesta perspectiva, esdevé necessari que els infants, ja des de ben petits, vagin interioritzant la cultura de la participació. Des de la família, l'escola, els

espais d'educació no formal, els espais de lleure i els mitjans de comunicació, s'ha de treballar perquè els nens i les nenes participin en la societat com a ciutadans de ple dret segons la seva edat i capacitat natural.

3.3. QUÈ ENTENEM PER PARTICIPACIÓ SOCIAL?

És tot allò que fan els infants, de forma individual o col·lectiva, amb la intenció d'incidir en la seva societat, transformar aquesta, el seu entorn, les seves relacions i les possibilitats de desenvolupament personal i col·lectiu. Per tant, tot allò que fa dels infants actors de la seva pròpia vida i de l'entorn.

Participar és escollir i decidir (Cots, 2005).² L'infant pot decidir sobre alguna cosa que està al seu abast, tenint prèviament una informació fiable. «És una qüestió de respecte i naturalitat».

A les anàlisis i els debats sobre participació infantil s'identifiquen dos posicionaments:

- a) aquell que entén que els nens, nenes i adolescents han de participar en el procés d'un projecte conjuntament amb els adults (Hart, 1993;³ Gaitán, 2009);⁴
- b) el que defensa que els infants i adolescents necessiten un espai per poder debatre les seves idees i opinions on no estiguin presents els adults, per després, posteriorment, poder compartir els punts de vista d'uns i altres (Cussianovich [et al.], 2001;⁵ Alfageme, [et al.], 2003;⁶ Liebel, 2008).⁷ Des d'aquesta posició, els infants articulen mecanismes de participació que s'haurien de tenir molt en compte: com es relacionen, com participen, com influeixen, etc.

També cal tenir en compte el que els mateixos infants consideren què és la participació. Segons les persones participants a la II Audiència pública als nois i noies de Barcelona,⁸ «participar és un dret a manifestar-se políticament i socialment sense que el fet de ser menors d'edat ens condicioni. És una activitat voluntària que prenem per pròpia iniciativa i amb el desig d'expressar les nostres pròpies idees. També sabem que implica

2. Cots, Jordi. «El derecho a la participación de los niños». *Revista de Educación Social*, núm. 4. 2005.

3. HART, A. Roger. *La participación de los niños: de la participación simbólica a la participación auténtica*. Santa Fe de Bogotá, UNICEF TACRO, 1993.

4. GAITÁN, L. *Participació social dels infants i els adolescents*. Ponència marc de les jornades «Cap al Consell Nacional de la Infància i l'Adolescència a Catalunya». Barcelona. 2009.

5. CUSSIANOVICH, [et al.] *La infancia en los escenarios futuros*. Universidad Nacional Mayor de San Marcos. Lima, Perú: 2001.

6. ALFAGEME, E.; CANTOS, R.; MARTÍNEZ, M. *De la participación al protagonismo infantil. Propuestas para la acción*. Madrid: Plataforma de Organizaciones de Infancia, 2003.

7. LIEBEL, Manfred. *Citizenship from Below. Children's Rights and Social Movements*. Antonella Invernizzi & Jane Williams (eds.). *Children and Citizenship*. Els Angeles, Londres, Nova Delhi & Singapore: SAGE Publications, 2008.

8. II Audiència pública als nois i noies de Barcelona. *La participació de la infància en la vida social de Barcelona* (barri, família i escola). 19 de juny de 1997.

responsabilitat i compromís. Participar és compartir, ajudar, ser solidari, comunicar-nos, arribar a acords comuns, treballar conjuntament amb altres, conèixer nova gent, intercanviar opinions i col·laborar en el teu entorn. Participar és tenir opinions, dir el que penses i ser escoltat. És també prendre part en la presa de decisions».

3.4. PERSPECTIVES DE LA PARTICIPACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT

Actualment, si es vol parlar de participació, s'ha de fer integrant diferents perspectives, no únicament com la definició d'un dret (no ho podem fer únicament com un dret), sinó també incloent-hi les diferents implicacions sociopsicopolíticoeducatives que té.

La participació dels infants ha estat, i és, un dels referents en el marc de les pedagogies actives. Aquestes han contribuït amb grans aportacions per a la pràctica educativa que defensen la participació com a principi educatiu, com a valor que cal defensar i com a metodologia per afavorir el creixement personal i la construcció d'una comunitat; també és un principi de les teories de la psicologia del desenvolupament per considerar-lo ingredient clau del creixement personal i social (Novella, 2008).⁹ A la vegada, des de la perspectiva sociològica i a partir de

la idea de considerar els infants com a ciutadans de ple dret, apareix una nova construcció de la noció d'*infància* que fa que els infants passin de ser éssers invisibles a ser éssers capaços (Touraine, 1999)¹⁰ fins i tot de generar veritables moviments socials.

Per tant, la participació dels infants s'ha d'entendre des de múltiples perspectives (Novella, 2008):¹¹ com un dret reconegut, com un valor democràtic, com una eina formativa, com una metodologia de treball, com un principi que impulsa el desenvolupament i defineix el rol dels infants en la seva comunitat i les relacions personals, com una forma d'entendre i d'estar en el món, etcètera.

3.5. EL ROL DE L'ADULT DAVANT LA PARTICIPACIÓ INFANTIL

Els adults, individualment i col·lectivament, han de ser capaços d'escoltar i d'entendre el que diuen els infants i els adolescents, proporcionar diferents espais per facilitar l'exercici del dret a la participació social i respectar els seus temps i ritmes de participació. Per avançar en la participació social dels infants i adolescents es necessita promoure, de forma prioritària, canvis de certes actituds dels adults relacionats amb els punts següents:

1. Considerar els nens, nenes i adolescents com a actors socials i ciutadans del present.

9. NOVELLA, A. *Los consejos infantiles: oportunidades y retos de la participación infantil en la ciudad*. A: SORIANO, E. (coord.). *Educación para la ciudadanía intercultural y democrática*. Madrid: La Muralla, 2008.

10. TOURAINE, A. *¿Cómo salir del liberalismo?*. Barcelona: Editorial Paidós Ibérica, 1999.

11. NOVELLA, A. *Los consejos infantiles: oportunidades y retos de la participación infantil en la ciudad*. A: SORIANO, E. (coord.). *Educación para la ciudadanía intercultural y democrática*. Madrid: La Muralla, 2008.

2. Donar rellevància i entitat social a les activitats *petites* de la quotidianitat infantil que tenen potencial d'exercici pràctic com a experiències de participació responsable.

3. Escoltar, entendre i acceptar la perspectiva dels nens, nenes i adolescents.

4. Afrontar, treballar i superar les resistències que origina la participació social dels infants i adolescents.

L'actitud de l'adult és fonamental per donar valor a aquesta col·laboració de l'infant i l'adolescent en coses concretes i significatives, de manera que la participació sigui real, impliqui compromís, coresponsabilitat i transformació de l'entorn.

És prioritari el fet de saber escoltar, tant per part de l'infant com de l'adult (Cots, 2005):¹² «els dos han d'aprendre i s'han de formar en aquest sentit. Per part de l'adult, escoltar no vol dir accedir sempre a allò que l'infant demana. Sobretot és una disposició, sense la qual no hi ha diàleg.»

D'altra banda, els adults han de ser capaços de tolerar que els infants tinguin els seus propis espais sense sentir-se qüestionats. «Aquest fet implica una obertura de ment en què els adults es deixin sorprendre pels infants i siguin capaços de descobrir que, si tenen mitjans, els infants poden aportar moltes coses. Cal deixar que els infants prenguin la iniciativa i no impregnar-los contínuament de les expectatives adultes perquè

aleshores fan el que els adults esperen.» (Fernández, 2005)¹³

3.6. POTENCIAR LA PARTICIPACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT. REPTES QUE CAL ASSOLIR

Per promoure, facilitar i garantir la participació dels infants en el dia a dia, convé assolir alguns reptes, com ara:

1. Cal que les polítiques d'infància vehiculin experiències participatives dels infants i els adolescents en els diferents entorns en què són presents. Per passar de les bases legals a les accions concretes és convenient definir uns principis compartits que fonamentin aquestes experiències.

2. La participació dels infants i adolescents ha de ser real i efectiva, s'ha d'impulsar *amb* els infants i *en, per i des dels* diferents entorns, a partir de realitats concretes que estan a l'abast. Ha d'implicar transformacions que es percebin i transcendixin. Els nois i les noies han de veure que la seva participació és real, es té en compte, que val la pena.

3. La participació ha de considerar-se una qüestió transversal i integral en el reconeixement dels drets de ciutadania d'infants i adolescents, i ha de comptar amb la coresponsabilitat dels diferents agents implicats (pares, mares, mestres, educadors en el lleure, infants, tècnics, polítics, teixit associatiu, mitjans de

12. COTS, Jordi. «El derecho a la participación de los niños». *Revista de Educación Social*, núm. 4. 2005.

13. FERNÁNDEZ, Josefina. Els infants com a ciutadans. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona. 2005.

comunicació...). Les experiències participatives no han de definir-se de dalt a baix, sinó que han de donar-se de forma natural en les relacions en què l'infant i l'adolescent estan implicats.

4. La participació ha de formar part de la quotidianitat dels infants i ha de sorgir de forma natural, motivada i lliurement assumida. Els nens i les nenes des que s'aixequen fins que se'n van a dormir haurien de prendre part activa en els temes que els afecten i han d'estar acompanyats en aquests processos per assumir responsabilitats i adquirir compromisos.

5. L'infant i adolescent ha d'intervenir en múltiples i diverses experiències participatives amb diferents graus d'intensitat i complexitat. Aquestes experiències faciliten la reflexió sobre el seu entorn i la forma de donar resposta a les qüestions que l'afecten. En definitiva, calen espais que permetin múltiples oportunitats d'aprendre a participar responsablement.

6. El protagonisme de l'infant mitjançant la participació suposa un grau d'enfortiment en l'acció, necessari per dotar-se de competències per al seu exercici i desenvolupant-les per arribar a l'autonomia compromesa.

7. Facilitar eines de participació també als infants més vulnerables o amb dificultats d'expressió. Això inclou la formació transversal perquè tots els infants i adolescents tinguin les mateixes oportunitats per poder participar i ampliar els

espais de participació a diferents franges d'edat.

8. Normalitzar la presència dels infants i els adolescents als mitjans de comunicació i programar espais a la premsa, la ràdio, la televisió i Internet fets, produïts i realitzats per nens, nenes i adolescents.

9. Fer servir les tecnologies de la informació i la comunicació com a espais de relació i comunicació propers als infants i adolescents on poder fomentar i facilitar l'exercici de la seva ciutadania i la seva participació social.

10. Facilitar espais, debats i programes formatius adreçats als adults perquè aprenguin a tenir en compte els infants com a ciutadans d'avui.

11. Els reptes de la participació infantil corresponen a tota la societat i per assumir-los és necessari impulsar un pacte social per la infància i l'adolescència a Catalunya com una acció intersectorial que impliqui tots els àmbits socials.

L'infant que està immers en pràctiques participatives se sent reconegut i des d'aquí construeix la seva identitat, que ha d'estar tenyida pel principi i els valors de la participació. En definitiva, els grans reptes de la participació són que aquesta sigui una experiència personal i col·lectiva que permeti a l'infant i l'adolescent implicar-se en projectes, mitjançant la paraula i l'acció compromesa que transformin des de la realitat més propera a la més llunyana.

4. ESPAIS DE PARTICIPACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT A CATALUNYA

Catalunya té un repte pendent quant a la promoció de la participació social dels infants i els adolescents, un dret que reconeix la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant i que estableix el dret d'opinió, la llibertat d'expressió, la llibertat de pensament, de consciència i de religió, la llibertat d'associació, la protecció de la vida privada i el dret a una informació adequada. Aquests són drets que s'han de desenvolupar a totes les esferes de la vida dels nois i les noies.

Infants i adolescents han de poder exercir responsabilitats i assumir compromisos envers el projecte col·lectiu en tots els espais socials en què intervenen. Les experiències participatives han de ser diferents i variades i amb distints graus d'intensitats, ja que mitjançant aquestes, els nois i les noies es vinculen a la comunitat, s'hi comprometen i s'impliquen en la seva transformació, millorant la seva realitat més propera.

Per tant, la participació dels infants i adolescents ha de ser possible des de la proximitat i la quotidianitat dels infants als diferents entorns: família, escola, espai-agrupament, activitats extraesco-

lars, teixit associatiu, barri, mitjans de comunicació, Internet, etc. En cadascun d'aquests àmbits, l'infant participa i interactua amb adults i altres nois i noies. És en aquests espais, dels quals tots i totes formem part activa, on es va definint i construint el paper social de la infància i l'adolescència.

La família és el primer espai de socialització dels infants i, per tant, un dels primers en què es pot afavorir una cultura participativa. És necessari fomentar una educació en la responsabilitat i per a la participació ciutadana, promovent en els nois i les noies el diàleg i l'esperit crític constructiu. Aquesta cultura de relacions en l'àmbit familiar parteix de la consideració del nen i la nena com a subjecte amb drets, l'exercici dels quals s'ha de facilitar per part del nucli familiar, tant en l'àmbit privat de la família com en altres aspectes de la vida de l'infant. La família, des de la proximitat i la quotidianitat, genera oportunitats de participació en les qüestions organitzatives, així com experiències de presa de decisions en què l'opinió dels infants es té en compte.

Quan la família no pot assumir la seva funció educadora en determinades

situacions i aquesta tasca, la desenvolupen els centres residencials d'acció educativa (CRAE), aquests impulsen la participació i la coresponsabilitat dels nois i les noies en el seu dia a dia. En aquest entorn, s'ha d'afavorir el diàleg constant entre l'adult i l'infant i s'han de facilitar espais com les assemblees, on el col·lectiu es reuneix per reflexionar i prendre decisions al voltant de la convivència i d'aquells aspectes que els afecten. El diàleg entre infants i adults és bàsic per arribar a consensos que permetin al noi o la noia adquirir valors lligats a la participació democràtica i ajudin a millorar la convivència i el respecte mutu entre nois i noies, entre si i amb els educadors.

L'escola, i en general els centres educatius, esdevenen un dels àmbits on la participació dels infants i adolescents ha de fer-se amb diferents espais, fórmules i models. La participació més formal es desenvolupa actualment als consells escolars, com a òrgans de decisió i representació de tots els estaments que formen part de la comunitat educativa en un determinat centre.¹⁴ Altres propostes més participatives en què intervenen els nois i les noies són els consells de classe, on cada grup-classe decideix aspectes del funcionament o intervé en la resolució de conflictes del grup, les assemblees i els consells d'escola, on representants de cada classe decideixen aspectes que afecten el conjunt del centre.

Cal destacar, així mateix, la tasca en el foment de la participació i en l'educació en valors que els grups UNESCO desen-

volupen a les escoles, així com la Xarxa d'escoles compromeses amb el món. També projectes, com l'Agenda 21 escolar, els projectes d'aprenentatge-servei (APS) o altres projectes impulsats pel centre o al territori, com el Camí escolar, contribueixen a fomentar en els nois i les noies els valors vinculats a la cultura participativa, com és el compromís i la coresponsabilitat, a més que afavoreixen la implicació d'altres agents de l'entorn.

El temps de lleure dels infants és també un bon marc on desenvolupar aquesta cultura participativa. En aquest camp, les entitats d'educació en el lleure, amb una llarga tradició associativa, són veritables escoles de participació on a partir dels valors democràtics els nois i les noies tenen més possibilitats d'organitzar-se de forma autònoma i de responsabilitzar-se del funcionament i les activitats de l'esplai o l'agrupament. És encara necessari, però, fomentar la participació dels infants i adolescents en altres espais relacionats amb les activitats del seu temps de lleure, com poden ser els consells esportius, les entitats culturals i altres.

D'altra banda, els centres de serveis socials d'atenció a la infància i l'adolescència també han de fomentar la participació dels nois i les noies. D'acord amb la Llei 12/2007 de serveis socials i amb el Decret 202/2009, de 22 de desembre, d'òrgans de participació i coordinació del Sistema català de serveis socials, els centres d'atenció diürna i els centres d'atenció residencial han de comptar amb consells de participació. En l'article 29 del Decret 202/2009, de 22 de desembre, es

14. Des de la LOGSE, els nois i les noies només participen en els consells escolars en els centres d'educació secundària.

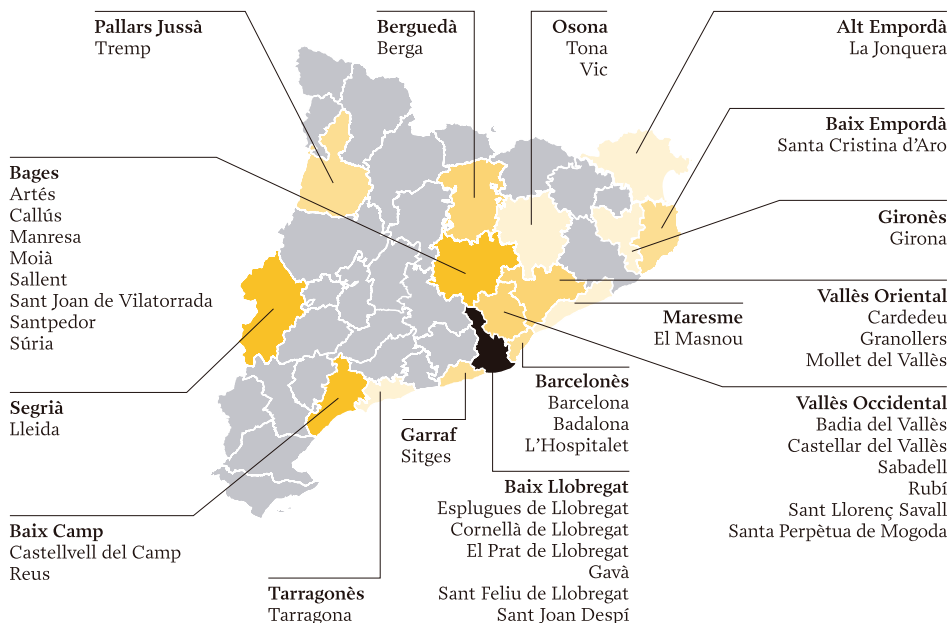
detallen les diferents formes d'organització de la participació en els centres amb menys de 25 usuaris i usuàries.

En l'àmbit local, alguns municipis de Catalunya han incorporat en la darrera dècada un cert nombre de projectes de participació infantil amb la intenció de donar protagonisme social als infants. Aquests projectes s'inspiren majoritàriament en l'experiència de *la ciutat dels infants*, del pedagog italià Francesco Tonucci. Els consells d'infants, els

plenaris, les audiències públiques o els pressupostos participatius, entre d'altres, són fórmules de participació infantil en què els nois i les noies fan aportacions a temes de la vida quotidiana del poble, barri o ciutat i a la gestió municipal en relació amb un determinat tema proposat pel consistori, alhora que vehiculen les seves propostes als responsables municipals.

Actualment, a Catalunya existeixen aproximadament quaranta experiències

Municipis catalans amb experiències de participació infantil i adolescent¹⁵

Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques.

15. Experiències identificades per la Comissió Tècnica, responsable d'elaborar el *Document de bases del CNIAC* amb data de març de 2010.

de participació infantil a l'àmbit local. Un nombre important d'aquests projectes estan integrats a la Xarxa de projectes de participació infantil, que impulsa l'Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona des de l'any 1997. La Xarxa coordina projectes de participació infantil desenvolupats a municipis de la província de Barcelona, que han constituït majoritàriament consells d'infants per a nois i noies d'entre 10 i 12 anys i, en altres casos, han desenvolupat projectes afins per a infants d'aquestes edats o per a nois i noies d'ensenyament secundari.

Aquestes experiències són positives i importants per al reconeixement dels drets de ciutadania dels infants i els adolescents i per avançar en la cultura de la participació democràtica, però resulten del tot insuficients per garantir els drets de participació d'aquest grup social. En altres àmbits, la participació dels nois i les noies és encara anecdòtica, tal com recull l'*Informe tècnic sobre experiències de participació social efectiva de nens, nenes i adolescents (principalment europees)* del professor Casas [et al.] (2008),¹⁶ en què s'ha observat que hi ha una desproporció important entre els programes de participació en els diferents contextos.

D'acord amb aquest estudi, hi ha un bon nombre d'experiències de participació social en l'àmbit de la vida local comunitària promogudes per ajuntaments i institucions municipals. En canvi, en altres sectors s'han identificat molts

menys programes de participació social infantil. Es fa necessari, doncs, potenciar la participació dels nens i nenes, vinculant les experiències municipals a la resta d'iniciatives dels altres àmbits. Els mateixos nois i noies expliquen a les Jornades «Cap al Consell Nacional de la Infància i l'Adolescència a Catalunya (2009)» que volen participar en més activitats (més sovint) i que volen intervenir més en temes de la ciutat.

4.1. NECESSITAT D'UNA XARXA DE PARTICIPACIÓ INFANTIL A CATALUNYA

Promoure la participació infantil a Catalunya és un objectiu que ha de considerar diferents fórmules i graus de participació. Pel que fa a la proximitat del noi o la noia, cal facilitar espais de trobada i participació propers i accessibles, que suposin un pas endavant respecte al model dels consells locals actuals. És necessari estructurar una xarxa de participació infantil a tot el territori català, amb la implicació i complicitat de les entitats municipalistes, les administracions locals i els diferents agents del territori. Per promoure aquesta xarxa en l'àmbit territorial i nacional cal tenir present els punts següents:

- Fomentar la creació de plans locals d'infància i adolescència, que prevegin la posada en marxa d'espais participatius per als infants i els adolescents.

16. CASAS, F.; GONZÁLEZ, M.; MONTSERRAT, C.; NAVARRO, D.; MALO, S.; FIGUER, C.; BERTRAN, I. *Informe técnico sobre experiencias de participación social efectiva de niños, niñas y adolescentes (principalmente europeas)*. 2008. Recull de dades elaborat a partir de les experiències de participació que es difonen a través de la mateixa web.

- Promoure la creació de regidories d'infància i adolescència als ajuntaments catalans que liderin autèntiques polítiques locals d'infància, que fomentin la participació dels infants, que vetllin per la implementació dels plans locals d'infància i que incorporin la perspectiva de l'infant en tots els assumptes d'interès per a aquest sector, tant aquells impulsats per l'Administració pública com per altres àmbits de la comunitat. En tot cas, cal potenciar la creació als ens locals de la figura del regidor/a responsable d'infància i adolescència, referent dels infants i adolescents al municipi i que faci la funció d'interlocutor entre el sector dels nens, nenes i adolescents i el govern municipal.
- Fomentar l'associacionisme entre els infants i els adolescents i oferir serveis d'acompanyament i assessorament en aquests processos de participació i associacionisme.
- Per potenciar la ciutadania activa dels infants, cal donar a conèixer i aprofitar aquelles experiències i bones pràctiques que ja s'han portat a terme amb èxit, com ara els consells de nois i noies, els plens, les audiències públiques, les assemblees als CRAE, els parlaments escolars, els pressupostos participatius, els projectes participatius de les entitats d'educació en el lleure, etc.
- Reconèixer i aprofitar la tasca de les escoles que intencionadament impulsen la participació dels infants i adolescents com a formació integral de la persona amb diferents metodologies i espais, com ara el nomenament del delegat, l'espai d'assemblea o la cultura participativa del centre.
- Reconèixer i aprofitar la tasca que desenvolupen les associacions d'educació en el lleure, en especial els esplais i agrupaments, autèntiques escoles de participació democràtica per als infants i adolescents amb una llarga trajectòria al nostre país.
- Contribuir a fer visibles la infància i l'adolescència en tots els àmbits i incentivar la sensibilització social envers els seus drets de ciutadania, en especial en relació amb l'exercici de la seva participació democràtica.
- Promoure la creació de l'Oficina d'Infància al municipi, gestionada per nois i noies, com a espai de trobada i potenciació de la participació infantil al territori.
- Promoure la creació d'assemblees territorials d'infància que en l'àmbit supramunicipal vehiculin les propostes dels consells locals d'infància i altres projectes de participació cap al Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya.
- Dotar pressupostàriament de forma adequada els processos de creació i desenvolupament dels espais de participació dels infants i adolescents per l'administració corresponent.

5. EL CONSELL NACIONAL DELS INFANTS I ELS ADOLESCENTS DE CATALUNYA (CNIAC)

5.1. JUSTIFICACIÓ I DEFINICIÓ

La creació del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC) s'emmarca en la Llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència a Catalunya, una norma aprovada el 12 de maig de 2010 al Parlament de Catalunya i impulsada pel Govern de la Generalitat de Catalunya per aconseguir fer polítiques per a tota la infància i adolescència des d'una perspectiva global, partint de la consideració de la persona infant o adolescent com a subjecte de drets i oportunitats i ocupant el centre de les polítiques.

La Llei posa èmfasi a potenciar la participació ciutadana dels nens, nenes i adolescents, promovent la creació d'espais de participació territorial en l'àmbit local i amb la creació del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya. A més d'actualitzar la legislació a les noves necessitats socials d'aquest sector, el Projecte de llei incorpora novetats importants en relació amb el reconeixement dels drets de la infància i l'adolescència, alhora que incorpora el principi de transversalitat en les polítiques d'infància i adolescència.

D'acord amb la Llei 12/2007 de serveis socials, el Consell Nacional dels Infants i els Adolescents, com a espai estable de participació, farà les funcions de Comissió Sectorial del Consell General de Serveis Socials, tal com preveu l'article 15 del Decret 202/2009, de 22 de desembre, dels òrgans de participació i coordinació del Sistema català de serveis socials.

El Consell Nacional s'inicia a partir dels consells d'infants que ja funcionen al territori. Aquesta participació ha de ser transversal, per tant, directa i en tots els àmbits. Els consells, tant el nacional com els locals, han de ser autònoms de l'Administració pública per tal de garantir una participació real i democràtica. Els consells d'infants han de tenir un protagonisme real, no sols formal; han de ser una eina, no un objectiu en si mateix. La creació dels consells s'ha d'emmarcar en una política global d'infància que incorpori la perspectiva de la infància en els afers públics. Perquè la participació sigui eficaç i significativa, s'ha d'entendre com un procés, no com un esdeveniment individual i únic.

Intervenir en la vida democràtica d'una comunitat és tenir el dret, els mitjans,

l'espai, l'oportunitat, l'accés i, si escau, el suport per participar i influir en els mecanismes de presa de decisions, així com formar-ne part activa per tal de construir una societat millor. Així, el concepte de participació que es defensa implica capacitat de decisió i de projecció/acció i, per tant, no es redueix a la mera consulta o a la informació sense donar l'oportunitat a expressar el que hom pensa, sinó que preveu la capacitat d'opinar i prendre decisions en els temes que els afecten.

La creació d'un consell nacional dels infants i els adolescents a Catalunya és un gran avenç per a la construcció d'un país socialment cohesionat, on tots els ciutadans i ciutadanes de Catalunya són titulars de drets i deures. És una més de les eines de participació que s'han anat creant en cada un dels departaments i àrees del Govern de la Generalitat. Cal que el Consell esdevingui un ens de representació real de tota la diversitat que hi ha arreu del territori català. Així mateix, els consells locals han de reflectir la diversitat del territori, amb uns municipis amb molt poca població on la franja d'edats d'infants i adolescents no té massa crítica suficient. Això fa preveure que, als municipis més petits, no es podran arribar a consolidar aquests òrgans a causa de la manca de recursos tècnics i de finançament dels seus ajuntaments, per tant, caldrà estudiar uns consells supramunicipals.

Tant el Consell Nacional com els consells locals han de garantir una àmplia representativitat social, procurant una proporcionalitat de gènere i d'edats i vetllant per la representació d'aquells col·lectius més vulnerables, amb més dificultats d'accés,

amb necessitats especials o en risc d'exclusió social. Entre aquests col·lectius, es consideraran infants i adolescents amb discapacitats (física, psíquica o sensorial), els pertanyents a minories ètniques, els nois i noies d'origen immigrant i aquells que estan amb mesures protectores, entre d'altres possibles.

La participació dels infants i adolescents en el Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya i els consells d'infants locals ha d'ésser:

- Respectuosa amb les seves formes d'expressió.
- Oberta i voluntària.
- Real i significativa (rellevant): les qüestions sobre les quals els nens i les nenes tenen dret a expressar les seves opinions han de ser rellevants per a les seves vides. A més, s'ha de crear un espai per permetre als infants destacar i tractar les qüestions que ells mateixos identifiquin com a importants.
- Representativa.
- Inclusiva (tota opinió és vàlida, no tan sols la majoritària).
- Permanent (no anecdòtica, puntual o aïllada).
- De caràcter informal.
- No vinculant, però sí que ha de ser tinguda en compte i rebre resposta motivada.
- Responsable.
- Autònoma.

- Avaluable: ha d'existir el compromís de fer un seguiment i una avaluació. També tenen dret a rebre informació clara sobre com ha contribuït la seva participació en els resultats.

A partir d'aquests elements que justifiquen la seva creació, el Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC) es concep com un òrgan participatiu i consultiu adscrit a la Secretaria d'Infància i Adolescència de la Generalitat de Catalunya.

El CNIAC ha de tendir a llarg termini a constituir-se com a entitat de base associativa amb personalitat jurídica pròpia i sense ànim de lucre que esdevé l'òrgan de representació i participació dels infants i adolescents a Catalunya i que comptaria amb el reconeixement i suport (polític, econòmic, d'assessorament...) de la mateixa Secretaria d'Infància i Adolescència. Tot l'anterior d'acord amb les previsions contingudes al Codi civil de Catalunya: títol II del llibre III.¹⁷

Així, seguint l'exemple dels consells locals de joventut de Catalunya, el CNIAC podria ésser considerat com una entitat de dret privat i jurídicament tindria els mateixos drets i deures que una associació. També segueix aquest mateix model l'Association Nationale des Conseils d'Enfants et de Jeunes (Anacej) de França.

5.2. BASE LEGAL DEL CONSELL DELS INFANTS I ELS ADOLESCENTS DE CATALUNYA (CNIAC)

A l'hora de fonamentar legalment l'existència, les activitats i el règim jurídic del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya, així com els consells territorials, es prenen com a referència les bases normatives següents:¹⁸

- Convenció sobre els drets de l'infant (1989)
- Observació general núm. 12 del Comitè dels Drets de l'Infant: «El dret de l'infant a ésser escoltat» (51a sessió, Ginebra, 25 maig-12 juny de 2009)
- Constitució espanyola (1978)
- Estatut d'autonomia de Catalunya (2006)
- Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials
- Projecte de llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència de Catalunya
- Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local
- Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la llei municipal i de règim local de Catalunya

17. Consulteu l'annex 1.

18. Consulteu l'annex 2.

- Decret 202/2009, de 22 de desembre, dels òrgans de participació i de coordinació del Sistema català de serveis socials

- Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació

- Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència

5.3. FINALITATS

El Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC) es concep com un òrgan de consulta, de representació i de participació dels infants i adolescents al nostre país, amb quatre finalitats:

- Esdevenir un fòrum de participació directa per als nois i les noies on aquests puguin expressar-se lliurement i un òrgan representatiu dels infants i adolescents de Catalunya.
- Tenir capacitat de decidir i desenvolupar accions encaminades a la millora de les condicions de vida dels infants i adolescents i al reconeixement social dels seus drets.
- Fer de portaveu i ser l'interlocutor dels infants i adolescents de Catalunya davant de les institucions públiques, dels mitjans de comunicació i de la societat en general, així com en les relacions exteriors que tinguin a veure amb temes de participació i infància.
- Fer visible socialment els infants i adolescents i contribuir a la sensibilitza-

ció ciutadana envers els seus drets, en especial la seva participació democràtica.

5.4. FUNCIONS

Les funcions del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC) són les següents:

- a) Representar els interessos i punts de vista dels infants i adolescents de Catalunya.
- b) Fer propostes als organismes competents en matèria d'infància i adolescència sobre qüestions que afecten els infants i adolescents i per millorar les seves condicions de vida.
- c) Afavorir la visibilitat positiva dels infants i adolescents i contribuir a la sensibilització social envers la seva capacitat i els seus drets de ciutadania, en especial la seva participació democràtica.
- d) Vetllar pel compliment i desenvolupament de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant.
- e) Ser receptor, dinamitzador i generador d'opinions i propostes entre els infants i adolescents a Catalunya sobre les qüestions que els afecten.
- f) Proposar informes i estudis sobre matèries relacionades amb la infància i l'adolescència. Afavorir especialment estudis d'impacte de les actuacions que es facin a favor de la participació infantil en els diversos àmbits.

- g) Impulsar, desenvolupar, supervisar i avaluar projectes d'interès nacional vinculats amb les polítiques d'infància.
- h) Promoure l'associacionisme infantil i adolescent i, en general, la participació democràtica, així com les relacions, la coordinació i el dinamisme entre les entitats infantils (associacions, consells locals d'infància, etc.) i les adreçades a infants.
- i) Emetre opinió de manera permanent sobre aquells programes, propostes o iniciatives que afectin els infants i adolescents.
- j) Facilitar la participació dels infants i adolescents en altres òrgans consultius de la Generalitat de Catalunya.
- k) Difondre la tasca del CNIAC i garantir la representació dels infants i adolescents catalans en altres plataformes i organismes en l'àmbit local, autonòmic, estatal i internacional.
- l) Col·laborar en la realització dels informes que, amb destinació al Comitè dels Drets de l'Infant, elabora l'Estat en relació amb l'aplicació de la Convenció de les Nacions Unides sobre drets dels infants.
- m) Facilitar la cooperació infantil i adolescent internacional per fomentar les activitats que tendeixin a la consecució de la pau i qualsevol altra matèria relacionada amb avenços socials en matèria d'infància i adolescència.
- n) Promoure la creació d'assemblees territorials per donar l'oportunitat als infants i adolescents de participar activament i plenament en els seus nuclis de convivència més immediats i en la vida social, política, cultural, artística i recreativa del seu entorn.
- o) Proposar la realització d'activitats, jornades, seminaris i campanyes que facin visible les aportacions dels infants i adolescents a la societat.

5.5. ESTRUCTURA I FUNCIONAMENT

El Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya està format per nens, nenes i adolescents de Catalunya des dels 8 fins als 18 anys. El CNIAC es regeix pels òrgans següents:

- Assemblea
- Comissió Permanent
- Comissions de treball
- Secretaria Tècnica
- Assemblees territorials

Es proposa una renovació dels membres del Consell, en els seus diferents òrgans, de forma bianual en un terç de la composició.

Assemblea

És el màxim òrgan de decisió del CNIAC que assumeix totes les competències que té encomanades. Fa les funcions de decidir les línies generals d'actuació del Consell, aprovar i modificar el reglament intern de funcionament, aprovar resolucions o accions que cal desenvolupar, designar grups de treball temàtics i proposar estudis sobre determinats

temes que afectin el sector. Es reuneix ordinàriament amb periodicitat semestral i extraordinàriament quan així ho consideri la Comissió Permanent o a petició dels membres.

L'assemblea està integrada per la totalitat dels membres del CNIAC i haurà de tenir en compte la representativitat següent:

- Representativitat territorial. Membres dels consells d'infants de cada territori.
- Representativitat temàtica o sectorial. Caldrà que hi estiguin representats els àmbits següents: educació formal, educació en el lleure, esport, cultura, protecció i altres, si escauen. Caldrà vetllar especialment per la inclusió dels col·lectius en risc d'exclusió social o amb dificultats d'accés.
- Adscripció censal. Es preveu la participació d'infants i adolescents escollits per adscripció censal.

Comissió Permanent

És l'òrgan que desenvolupa el pla de treball aprovat per l'Assemblea General i que coordina les accions i els projectes del CNIAC. És l'encarregat de representar el CNIAC davant els poders públics. Proposa grups de treball i temes de recerca i elabora la proposta de reglament intern. Es reuneix de forma ordinària bimestralment o amb més periodicitat quan s'escaigui.

La Comissió Permanent està integrada per un/a president/a, un/a vicepresident/a i un/a secretari/ària, així com infants i adolescents en representació dels consells territorials, garantint la diversitat social, de gènere, d'edats, etc.

Comissions de treball

El CNIAC constituirà comissions i grups de treball segons els temes concrets que s'han de desenvolupar. Les comissions de treball tindran com a funció desenvolupar les accions concretes encomanades per l'Assemblea o la Comissió Permanent. S'encarregaran d'elaborar informes, fer propostes o recomanacions i d'impulsar bones pràctiques sobre el seu àmbit concret de treball.

Secretaria Tècnica

És l'òrgan encarregat de donar suport tècnic, acompanyar, assessorar i facilitar la tasca de tots els òrgans del CNIAC. L'assumeix la Secretaria d'Infància i Adolescència de la Generalitat de Catalunya, que reconeixerà els acords presos pel CNIAC i vetllarà per la relació i comunicació entre el Consell i els òrgans de govern, així com per garantir el retorn de les propostes fetes pel CNIAC. S'encarregarà també de facilitar l'espai per desenvolupar la tasca pròpia del CNIAC, fer difusió de les accions desenvolupades per aquest i donar suport per a la creació i gestió del seu web. Garantirà el suport econòmic al CNIAC per a la seva estructura i per als projectes concrets que cal desenvolupar. La Secretaria Tècnica respectarà l'autonomia del CNIAC sense incidir en les seves decisions i acords.

Assemblees territorials

Les assemblees territorials són els òrgans de representació dels nois i les noies en l'àmbit supramunicipal, que es

conceben com a espais de treball autònoms i independents. Es planteja una assemblea territorial per cada comarca o vegueria.

Les assemblees territorials tenen per funció representar de forma plural la diversitat dels infants i adolescents al territori, garantint la representativitat social, de gènere, edat, així com els col·lectius d'infants i adolescents amb mesures de protecció i d'aquells en risc d'exclusió o amb més dificultats d'accés.

Esdevenen l'espai de coordinació i treball conjunt dels consells locals d'infants i adolescents en un territori determinat. Alhora, són el nexa d'unió i afavoreixen la relació entre els consells locals i el Consell Nacional dels Infants i els Adolescents. Poden designar grups de treball per desenvolupar accions concretes que es considerin convenients tant en l'àmbit sectorial com per millorar aspectes relacionats amb la infància i

l'adolescència en el sector municipal o supramunicipal.

Les assemblees territorials reben el reconeixement de l'administració competent, la Diputació o el Consell de Vegueria, que és l'òrgan encarregat de facilitar la seva tasca, aportant tant la infraestructura com els recursos necessaris perquè aquestes es desenvolupin de forma adequada.

Aquests òrgans estaran compostos per representants dels consells d'infants presents al territori, considerant que la representativitat per àmbits (educació formal, lleure, esport, cultura, protecció, etc.) ja està garantida al Consell Nacional. També en formarà part un representant de l'administració pública competent, Diputació o Consell de Vegueria, que assumirà les funcions de Secretària Tècnica i tindrà com a objectiu donar suport a la tasca de l'assemblea territorial i fer d'interlocutor entre aquesta i els poders públics i amb el Consell Nacional.

6. ELS CONSELLS LOCALS D'INFANTS I ADOLESCENTS

6.1. DEFINICIÓ

Els consells d'infants i adolescents són els espais de participació ciutadana més propers als infants i adolescents. De la mateixa manera que el Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC) i les assemblees territorials, el consell d'infants en l'àmbit local ha de garantir una àmplia representativitat social, procurant una proporcionalitat de gènere i d'edats, i vetllant per la representació d'aquells col·lectius més vulnerables, amb més dificultats d'accés, amb necessitats especials o en risc d'exclusió social. Entre aquests col·lectius, es consideraran infants i adolescents amb discapacitats (física, psíquica o sensorial) els pertanyents a minories ètniques, els nois i noies d'origen immigrant i aquells que estan amb mesures protectores, entre d'altres possibles.

El suport per a la creació i per al desenvolupament de la tasca del consell ha d'estar determinat per l'Administració local, que és la responsable d'acompanyar en els processos participatius, però sense condicionar ni mediatitzar la participació. L'Administració local reconeix el Consell

d'Infants i Adolescents com a òrgan consultiu davant qualsevol acció del Govern que afecti aquest grup social, té en compte les seves recomanacions i ofereix una resposta motivada a les seves propostes.

El suport de l'Administració local als consells d'infància es concreta amb les accions següents:

- Designar un regidor responsable d'infància, que fa les funcions d'interlocutor entre el consell i l'equip de Govern, garantint-ne la bona comunicació.
- Dotar pressupostàriament o impulsar fórmules de col·laboració administrativa per al suport econòmic a l'estructura del consell i per als projectes que cal desenvolupar.
- Crear espais nous permanents de participació infantil per desenvolupar la tasca pròpia del consell local d'infants i al servei dels processos participatius nacionals.
- Fomentar la creació de l'Oficina d'Infància al municipi, com a espai

propi de relació i comunicació al servei dels infants i adolescents. Aquesta oficina es procurarà que sigui cogestionaada pels mateixos nois i noies del consell.

- Col·laborar en la tasca de difusió del mateix Consell d'Infants i de les accions que desenvolupi.
- Facilitar la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació —en especial, webs, blocs i xarxes socials— com a espais de participació i relació vinculats al Consell d'Infants i, en general, per afavorir la participació dels infants i adolescents al municipi.

Per promoure i desenvolupar aquestes activitats, els ens locals podran establir convenis de col·laboració amb el Govern de la Generalitat o altres institucions o organismes.

6.2. FINALITATS

Els consells locals es conceben com a òrgans de consulta, de representació i de participació dels infants i adolescents en l'àmbit local, amb quatre finalitats:

- Esdevenir un fòrum de participació directa per als nois i les noies on aquests puguin expressar-se lliurement i un òrgan representatiu dels infants i adolescents del territori.
- Tenir capacitat de decidir i desenvolupar accions encaminades a la millora de les condicions de vida dels infants i adolescents i al reconeixement social dels seus drets.

- Fer de portaveu i ser l'interlocutor dels infants i adolescents del territori davant de les institucions públiques, dels mitjans de comunicació i de la societat en general, així com en les relacions exteriors que tinguin a veure amb temes de participació i infància.

- Visualitzar socialment els infants i adolescents i contribuir a la sensibilització ciutadana envers els seus drets, en especial la seva participació democràtica.

6.3. FUNCIONS

Les funcions dels consells locals d'infants i adolescents són les següents:

- a) Representar els interessos i punts de vista dels infants i adolescents al municipi.
- b) Fer propostes a l'Administració local en matèria d'infància i adolescència sobre qüestions que afecten els infants i adolescents i per millorar les seves condicions de vida.
- c) Afavorir la visibilitat positiva dels infants i adolescents al territori i contribuir a la sensibilització social envers la seva capacitat i els seus drets de ciutadania, en especial la seva participació democràtica.
- d) Vetllar pel compliment i desenvolupament de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant en l'àmbit de proximitat.
- e) Ser receptor, dinamitzador i generador d'opinions i propostes entre els

infants i adolescents al municipi sobre les qüestions que els afecten.

de Catalunya (CNIAC) en representació dels infants i adolescents del territori.

f) Proposar informes i estudis propis sobre matèries relacionades amb la infància i l'adolescència. Afavorir especialment estudis d'impacte de les actuacions que es facin a favor de la participació infantil en els diversos àmbits.

n) Donar a conèixer el CNIAC i difondre la seva tasca entre els infants i adolescents del territori.

g) Impulsar, desenvolupar, supervisar i avaluar projectes d'interès local vinculats amb les polítiques d'infància.

h) Promoure l'associacionisme infantil i adolescent i, en general, la participació democràtica al territori, així com les relacions, la coordinació i el dinamisme entre les entitats infantils (associacions, consells locals d'infància, etc.) i les adreçades a infants.

i) Emetre opinió de manera permanent sobre aquells programes, propostes o iniciatives que afectin els infants i adolescents.

j) Facilitar la participació dels infants i adolescents en altres òrgans consultius de l'àmbit local.

k) Difondre la tasca del consell i garantir la representació dels infants i adolescents del municipi a altres plataformes i organismes en l'àmbit local, autonòmic, estatal i internacional.

l) Proposar la realització d'activitats, jornades, seminaris i campanyes que facin visibles les aportacions dels infants i adolescents a la societat.

m) Participar activament en el Consell Nacional dels Infants i els Adolescents

6.4. ESTRUCTURA I FUNCIONAMENT

El Consell Local d'Infants i Adolescents està format per nens, nenes i adolescents del municipi fins als 18 anys d'edat. L'estructura i el funcionament de cada consell d'infants local es determinaran segons les característiques concretes del territori i es definiran en el reglament intern de funcionament, tenint sempre en compte la representativitat social, de gènere i d'edats, tot vetllant per la representació d'aquells col·lectius més vulnerables, amb més dificultats d'accés, i amb necessitats especials o en risc d'exclusió social.

Cal prioritzar la creació d'un espai estable de participació, tant presencial com de forma virtual —a través de la xarxa—, per sobre dels condicionants formals o d'estructures massa rígides que poden anar en detriment de l'objectiu de fomentar la participació infantil.

Com a proposta d'organització es preveuen els òrgans següents:

Assemblea

El màxim òrgan del Consell és l'Assemblea General o el Ple. Té les funcions de decidir les línies generals d'actuació del

Consell, aprovar i modificar el reglament intern de funcionament, aprovar resolucions o accions que cal desenvolupar, designar grups de treball temàtics i proposar estudis sobre determinats temes que afectin el sector.

Secretariat

És l'òrgan que desenvolupa el pla de treball aprovat per l'Assemblea General i que coordina les accions i els projectes del Consell. És l'encarregat de representar el Consell davant l'Ajuntament. Està integrat per un/a president/a, un/a vicepresident/a i un/a secretari/ària.

Comissions de treball

El Consell constituirà comissions i grups de treball per tal de desenvolupar accions concretes encomanades per l'Assemblea o la Comissió Permanent. S'encarregaran

d'elaborar informes, fer propostes o recomanacions i d'impulsar bones pràctiques sobre el seu àmbit concret de treball.

Secretaria Tècnica

El Consell Local compta amb el suport de la Secretaria Tècnica, encarregada de donar suport tècnic, assessorar i facilitar la tasca del Consell. L'assumeix l'Ajuntament a través del regidor/a responsable d'infància al municipi, que tindrà com a funcions recollir les propostes del Consell, fer d'interlocutor/a entre aquest i els òrgans de l'Ajuntament i garantir el retorn motivat de les propostes del Consell. La Secretaria Tècnica respectarà l'autonomia del Consell sense incidir en les seves decisions i acords.

Es proposa una renovació dels membres del Consell, en els seus diferents òrgans, de forma bianual en un terç de la composició.

7. ANNEXOS

ANNEX 1. CODI CIVIL DE CATALUNYA: TÍTOL II DEL LLIBRE III

(a) *Què és una associació?*

Les associacions són entitats sense ànim de lucre, constituïdes per tres o més persones per complir una finalitat d'interès general o particular, per mitjà de la posada en comú de recursos personals o patrimonials amb caràcter temporal o indefinit.

(b) *Qui pot constituir una associació?*

Poden constituir associacions les persones físiques i les persones jurídiques, privades i públiques.

(c) *Quina capacitat es necessita per poder constituir una associació?*

Les persones físiques que constitueixen una associació han de tenir capacitat d'obrar o tenir almenys catorze anys i actuar amb l'assistència dels representats legals si no estan emancipades. En les associacions infantils, juvenils i d'alumnes i les altres integrades per menors d'edat, és

suficient la capacitat natural. Tanmateix, per fer-hi aportacions o assumir obligacions patrimonials, cal la capacitat necessària per a aquests actes. En tot cas, cal que formi part de l'associació una persona major d'edat, com a mínim, a l'efecte de formalitzar els actes que ho requereixin.

(d) *Qui pot ésser associat?*

- Persones amb capacitat d'obrar i els menors no emancipats de més de catorze anys, amb l'assistència de llurs representants legals. Se n'exceptuen les associacions infantils, juvenils i d'alumnes i les altres associacions integrades per menors, en les quals es requereix capacitat natural.
- Els menors de catorze anys per mitjà de llurs representants legals, si els estatuts no ho exclouen.
- Persones jurídiques.

(e) *Com es constitueix una associació?*

L'acord de constitució d'una associació s'ha de formalitzar per escrit i s'hi han de fer constar com a mínim els punts següents:

- El lloc i la data en què s'estén l'acta fundacional.
- La denominació, el domicili, la nacionalitat i, si els fundadors són menors, la seva edat.
- La voluntat de constituir l'associació, que s'acredita amb la signatura de l'acta, acompanyada, en el cas de persones jurídiques, de la constància documental de l'acord o la decisió corresponent.
- Els estatuts de l'associació.
- Les aportacions fetes o les que es volen fer al patrimoni inicial de l'associació, si n'hi ha.
- La designació de les persones que han d'integrar l'òrgan de govern inicial.

(f) Quins són els òrgans d'una associació?

- L'Assemblea General: constituïda per totes les persones associades.
- L'òrgan de govern (Junta Directiva): administra i representa l'associació. Les associacions infantils, juvenils i d'alumnes, i les altres associacions integrades per menors han de tenir, si no hi ha cap persona amb capacitat d'obrar en l'òrgan de govern, un òrgan adjunt, constituït com a mínim, per dues persones majors d'edat, que no cal que siguin associades, a fi que puguin suplir la manca de capacitat d'obrar de l'òrgan de govern.

ANNEX 2. BASES NORMATIVES DE REFERÈNCIA EN EL PROCÉS DE CONSTITUCIÓ DEL CNIAC¹⁹

- Convenció sobre els drets de l'infant (1989)
- Observació general núm. 12 del Comitè dels Drets de l'Infant: «El dret de l'infant a ésser escoltat» (51a sessió, Ginebra, 25 de maig-12 de juny de 2009)
- Constitució espanyola (1978)
- Estatut d'autonomia de Catalunya (2006)
- Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials
- Projecte de llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència
- Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació
- Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local (que va generar la Llei 57/2003, de 16 de desembre, de mesures per a la modernització del Govern local)
- Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la llei municipal i de règim local de Catalunya

19. Dels textos legals de referència, s'han seleccionat aquells articles que defineixen i desenvolupen els drets polítics de la infància i adolescència en general, i més concretament, els relacionats amb el contingut del Consell Nacional dels Infants i Adolescents de Catalunya, com són els drets d'expressió, opinió, associació, representació i participació.

Convenció sobre els drets de l'infant (1989)

Article 12

1. Els estats membres han d'assegurar a l'infant amb capacitat de formar un judici propi el dret a manifestar la seva opinió en tots els afers que l'afectin. Les opinions de l'infant han de ser tingudes en compte segons la seva edat i maduresa.

2. Amb aquesta finalitat, l'infant ha de tenir especialment l'oportunitat de ser escoltat en qualsevol procediment judicial o administratiu que l'afecti, bé directament, bé per mitjà d'un representant o d'una institució adequada, d'acord amb les normes de procediment de la legislació.

Article 13

1. L'infant té el dret a la llibertat d'expressió; aquest dret inclou el dret a cercar, rebre, i difondre informació i idees de tota mena, sense consideració de fronteres, sigui oralment, per escrit, o impreses en forma d'art o per qualsevol altre mitjà triat per l'infant.

2. L'exercici d'aquest dret pot estar subjecte a algunes restriccions, que seran només les que prevegi la llei i que siguin necessàries:

- a) per respecte als drets o a la reputació d'altri; o
- b) per a la protecció de la seguretat nacional, de l'ordre públic o de la salut o la moral públiques.

Article 14

1. Els estats membres han de respectar el dret de l'infant a la llibertat de pensament, de consciència i de religió.

2. Els estats membres han de respectar els drets i els deures dels pares i, si convé, dels tutors legals, a dirigir l'infant en l'exercici del seu dret d'acord amb el desenvolupament de les seves facultats.

3. La llibertat a manifestar la pròpia religió o les pròpies creences només pot tenir les limitacions legals necessàries per protegir la seguretat, l'ordre, la salut o la moral públiques, i els drets i les llibertats fonamentals dels altres.

Article 15

1. Els estats membres reconeixen els drets de l'infant a la llibertat d'associació i a la llibertat de reunió pacífica.

2. En l'exercici d'aquests drets no hi ha d'haver més restriccions que les establertes de conformitat amb la llei i que siguin necessàries en una societat democràtica en interès de la seguretat nacional o pública, l'ordre públic, la protecció de la salut o la moral públiques, o la protecció dels drets dels altres.

Article 16

1. Cap infant no pot ser subjecte d'interferències arbitràries o il·legals en la seva vida privada, la seva família, domicili o correspondència, ni d'atacs il·legals al seu honor i reputació.

2. L'infant té dret a la protecció de la llei contra aquestes interferències o atacs.

Article 17

Els estats membres reconeixen la importància de la funció dels mitjans de comunicació i han de vetllar perquè l'infant tingui accés a informacions procedents de diverses fonts nacionals i internacionals, especialment les que tenen per finalitat promoure el seu benestar social, espiritual i moral, i la seva salut física i mental. Amb aquesta finalitat, els estats membres:

1. Han d'encoratjar els mitjans de comunicació social a difondre informació i materials informatius que siguin beneficiosos socialment i culturalment per a l'infant d'acord amb l'esperit de l'article 29;
2. Han de promoure la cooperació internacional en la producció, l'intercanvi i la difusió d'aquesta informació i d'aquest material informatiu procedent de diverses fonts nacionals i internacionals;
3. Han d'encoratjar la producció i la difusió de llibres infantils;
4. Han d'encoratjar els mitjans de comunicació per tenir una atenció especial a les necessitats lingüístiques de l'infant que pertany a un grup minoritari o que sigui indígena;
5. Han de promoure el desenvolupament de la normativa adequada per protegir l'infant de la informació o del material informatiu perjudicial per al seu benestar

tenint en compte les disposicions dels articles 13 i 18.

Observació general núm. 12 del Comitè dels Drets de l'Infant: «El dret de l'infant a ésser escoltat» (51a sessió, Ginebra, 25 de maig-12 de juny de 2009)

L'anàlisi detallada i l'àmbit d'extensió de l'article 12 de la Convenció els trobem recollits a l'Observació general núm. 12 del Comitè dels Drets de l'Infant: «El dret de l'infant a ésser escoltat» (51a sessió, Ginebra, 25 de maig-12 de juny de 2009). Les principals notes que cal tenir en compte són les següents:

- i) «Han d'assegurar». Terme legal amb una força especial que no deixa marge a la discrecionalitat dels estats membres. Aquesta obligació inclou dos elements per tal de garantir que es disposa de mecanismes per demanar-los l'opinió en tots els afers que els afectin i perquè aquestes opinions siguin tingudes en compte.
- ii) «Amb capacitat de formar un judici propi». El Comitè subratlla que l'article 12 no imposa cap límit d'edat per al dret de l'infant a expressar la seva opinió, i dissuadeix els estats membre d'introduir límits d'edat, tant de dret com de fet, que puguin limitar el dret de l'infant a ser escoltat en tots els afers que l'afectin.

Els estats membres també tenen l'obligació de garantir que aquest dret s'aplica en el cas d'infants que troben dificultats per fer-se sentir. Per exemple, als infants amb discapacitat se'ls hauria de proporcionar i perme-

tre utilitzar qualsevol mitjà de comunicació necessari per facilitar-los l'expressió de les seves opinions. També s'ha de fer tots els possibles perquè es reconegui el dret a expressar opinions dels infants pertanyents a minories, grups indígenes o grups immigrants i dels infants que no parlen l'idioma majoritari.

- iii) «El dret a manifestar la seva opinió». Els estats membres han de garantir les condicions perquè els infants puguin expressar les opinions que donen compte de la seva situació individual i social, i l'entorn en el qual se sentin respectats i segurs quan expressin lliurement les seves opinions.

L'exercici del dret a expressar la seva opinió requereix que l'infant estigui informat de les qüestions, les opcions i les possibles decisions que es puguin adoptar i les seves conseqüències. L'infant també ha d'ésser informat sobre les condicions en què se li demanarà que expressi la seva opinió. Aquest dret a la informació és essencial, perquè és la condició prèvia de les seves decisions.

- iv) «En tots els afers que l'afectin». Aquesta condició bàsica ha de ser respectada i s'ha d'entendre en sentit ampli.

El grup de treball de composició oberta establert per la Comissió de Drets Humans, que va redactar l'esborrany del text de la Convenció, va rebutjar una proposta segons la qual es volien definir aquestes qüestions mitjançant una llista que limités l'atenció prestada a les

opinions dels infants. En lloc d'això, es va decidir que el dret de l'infant a ser escoltat havia de fer referència a tots els afers que l'afectin. Així, una interpretació àmplia de les qüestions que afecten els infants ajuda a incloure'ls en els processos socials de la seva comunitat i la seva societat.

- v) «Les opinions de l'infant han de ser tingudes en compte segons la seva edat i maduresa». Aquesta clàusula es refereix a la seva capacitat, la qual ha de ser avaluada per tal de poder tenir en compte les seves opinions. L'article 12 estableix que el simple fet d'escoltar l'infant no és suficient: la seva opinió ha de ser tinguda en compte seriosament quan és capaç de formar un judici propi.

Així, l'edat per si sola no pot determinar la importància de l'opinió d'un infant. Els seus nivells de comprensió no estan relacionats de manera uniforme amb la seva edat biològica. Per tant, les opinions de l'infant han de ser avaluades de manera individual.

Constitució espanyola (1978)

Article 9.2

Correspon als poders públics facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.

Article 23.1

Els ciutadans tenen dret a participar en els afers públics, directament o per mitjà

de representants lliurement elegits en eleccions periòdiques per sufragi universal.

Article 48

Els poders públics promouran les condicions per a la participació lliure i eficaç de la joventut en el desenvolupament polític, social, econòmic i cultural.

Estatut d'autonomia de Catalunya (2006)

L'actual Estatut d'autonomia ja té assignades les polítiques d'infància i joventut com a una competència pròpia. Ambdues han d'ésser interpretades des d'una concepció transversal, per tant, estretament lligades a altres competències com les d'educació, salut, cultura, urbanisme, política territorial, entre d'altres.

Article 17. Drets dels menors

Els menors tenen dret a rebre l'atenció integral necessària per al desenvolupament de llur personalitat i llur benestar en el context familiar i social.

Article 29. Dret de participació

1. Els ciutadans de Catalunya tenen dret a participar en condicions d'igualtat en els afers públics de Catalunya, de manera directa o bé per mitjà de representants, en els supòsits i en els termes que estableixen aquest Estatut i les lleis.

Article 43. Foment de la participació

1. Els poders públics han de promoure la participació social en l'elaboració, la prestació i l'avaluació de les polítiques públiques, i també la participació individual i associativa en els àmbits cívic, social, cultural, econòmic i polític, amb ple respecte als principis de pluralisme, lliure iniciativa i autonomia.

Article 140. Protecció de les persones i de les famílies

4. Els poders públics han de promoure polítiques públiques que afavoreixin l'emancipació dels joves, facilitant-los l'accés al món laboral i a l'habitatge per tal que puguin desenvolupar llur propi projecte de vida i participar en igualtat de drets i deures en la vida social i cultural.

Article 142. Joventut

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de joventut, que inclou en tot cas: b) La promoció de l'associacionisme juvenil, de les iniciatives de participació de la gent jove, de la mobilitat internacional i del turisme juvenil.

Article 166. Serveis socials, voluntariat, menors i promoció de les famílies

4. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de promoció de les famílies i de la infància, que inclou en tot cas les mesures de protecció social i llur execució.

Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials

Article 4. Objectius de les polítiques de serveis socials

Les actuacions dels poders públics en matèria de serveis socials tenen els objectius essencials següents: i) promoure la participació, l'associacionisme, l'ajuda mútua, l'acció voluntària i les altres formes d'impliació solidària en els afers de la comunitat.

Article 5. Principis rectors del sistema públic dels serveis socials

El sistema públic de serveis socials es regeix pels principis següents:

- e) Participació cívica: el funcionament dels serveis socials ha d'incorporar la participació de la ciutadania en la programació, l'avaluació i el control. També s'ha de garantir la participació dels usuaris en el seguiment i en l'avaluació de la gestió dels serveis.

Article 29. Competències del departament competent en matèria de serveis socials

- l) Fomentar la participació ciutadana, l'associacionisme, el voluntariat i altres fórmules d'ajuda mútua, d'acord amb les administracions locals si són de llur àmbit territorial.

Article 46. Principis generals

- 2. Les decisions relatives al sistema de serveis socials s'han de prendre amb la

participació dels ciutadans sempre que sigui possible.

Article 48. Els canals de participació

- 1. La participació cívica en el sistema de serveis socials s'articula mitjançant els òrgans de participació que estableix aquesta llei, procediments participatius o qualsevol altra acció que sigui pertinent.
- 2. La forma habitual de participar en els òrgans de participació és mitjançant entitats associatives.
- 3. La composició dels òrgans de participació s'ha d'establir per reglament prenent com a base criteris objectius i procurant que hi siguin presents les administracions competents en el territori, les organitzacions sindicals i patronals, els col·legis professionals, els usuaris dels serveis socials i les entitats socials més representatives, tant de tipus general, de caràcter cívic, ciutadà i veïnal, com específiques de dones, de gent gran, de persones amb discapacitat o d'altres col·lectius ciutadans, i també les entitats d'iniciativa social i mercantil del sector dels serveis socials.

Article 49. Òrgans de participació ciutadana i associativa

S'estableixen els òrgans de participació següents:

- a) Consell General de Serveis Socials
- b) Els consells territorials de serveis socials
- c) Els consells locals de serveis socials

Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència

Preàmbul

En justificar els motius que duen a la necessitat d'aprovar una nova Llei d'Infància estableix que «hem assistit al desplegament de nombroses iniciatives per aconseguir una major responsabilització social de les persones infants i adolescents, sobretot per la via d'incrementar la seva participació social. Existeix un dèficit en l'aplicació dels drets de participació».

«Tota acció de govern ha de promoure la participació d'infants i adolescents en tots els àmbits, per la qual cosa cal que el principi de transversalització del superior interès dels infants i els adolescents impregni totes les polítiques i les mesures generals i es tingui en compte en el moment de la seva planificació».

Una de les novetats del nou text legal és la voluntat, expressada en el seu títol, de remarcar de forma explícita, un doble concepte: el reconeixement dels drets de la infància i l'adolescència i el d'oportunitats.

A l'entorn del concepte d'oportunitats gira la voluntat de fer possible obrir nous camins, noves vies, establir mesures concretes per fer possible el ple exercici dels drets reconeguts als infants i els adolescents en aquesta llei i a les convencions internacionals.

Quan parlem d'oportunitats, parlem d'aquells nous camins que s'han d'obrir i que han de permetre als infants i joves el

seu ple desenvolupament com a ciutadans i ciutadanes. Així, aquestes oportunitats s'han de traduir, entre d'altres, en l'establiment de canals i instruments per fer sentir la veu dels infants i joves, per fer expressa la seva participació en la presa de decisions en l'àmbit de la comunitat i, en definitiva, per facilitar el seu futur encaix, com a persones responsables, en la societat adulta.

«El concepte de participació dels infants i els adolescents en tot allò que els afecti és el que configurarà el seu estatus de ciutadà. És inimaginable el disseny de polítiques públiques en qualsevol àmbit realitzat a esquena dels ciutadans afectats. La Llei ofereix la promoció d'òrgans de participació per tal que els infants i els adolescents puguin participar activament en la vida pública».

Article 1. Objecte de la Llei

1. Aquesta llei té per objecte la promoció del benestar personal i social dels infants i els adolescents i de les actuacions de prevenció, atenció, protecció i participació dirigides a aquestes persones a fi de garantir l'exercici de llurs drets, l'assumpció de llurs responsabilitats i l'assoliment de llur desenvolupament integral.

Article 3. Responsabilitat ciutadana i pública

2. Les administracions públiques han de desenvolupar llurs activitats de manera que els infants i els adolescents siguin considerats i reconeguts com a ciutadans de ple dret, sens perjudici de les limitacions que deriven de la minoria d'edat legal.

4. Els poders públics han de garantir el respecte dels drets dels infants i els adolescents i han d'adequar llurs actuacions a aquesta llei i a la normativa internacional sobre aquesta matèria.

Article 5. L'interès superior de l'infant o adolescent

2. Les normes i les polítiques públiques han d'ésser avaluades des de la perspectiva dels infants i els adolescents, per garantir que inclouen els objectius i les accions pertinents adreçats a satisfer l'interès superior d'aquestes persones. Els infants i els adolescents han de participar activament en aquesta avaluació.

4. Per a determinar l'interès superior de l'infant o l'adolescent se n'han d'atendre les necessitats i els drets, i s'ha de tenir compte la seva opinió, els seus anhels i aspiracions, i també la seva individualitat dins el marc familiar i social.

Article 7. Dret a ésser escoltat

1. Els infants i els adolescents, d'acord amb llurs capacitats evolutives i amb les competències assolides, i en qualsevol cas a partir dels dotze anys, han d'ésser escoltats tant en l'àmbit familiar, escolar i social com en els procediments administratius o judicials en què es trobin directament implicats i que aboquin a una decisió que n'afecti l'entorn personal, familiar, social o patrimonial.

2. Els infants i els adolescents poden manifestar llur opinió ells mateixos o mitjançant la persona que designin.

3. En l'exercici del dret d'ésser escoltat s'han de respectar les condicions de discreció, intimitat, seguretat, recepció de suport, llibertat i adequació de la situació.

Article 11. Ciutadania activa

1. Els poders públics han de promoure el dret dels infants i els adolescents a participar activament en la construcció d'una societat més justa, solidària i democràtica.

2. Els poders públics han de fomentar la solidaritat i la sensibilitat social per tal que s'incrementi la participació social dels infants i els adolescents i es generin espais socials nous que dinamitzin la participació responsable d'aquest sector de la població i afavoreixin la convivència i la integració social en l'àmbit veïnal i local.

Article 17. Exercici dels drets propis pels infants i adolescents

1. Els infants i els adolescents poden exercir i defensar ells mateixos llurs drets, llevat que la llei limiti aquest exercici. En qualsevol cas, poden fer-ho mitjançant llurs representants legals, sempre que no tinguin interessos contraposats als propis.

2. Les limitacions a la capacitat d'obrar dels infants i els adolescents s'han d'interpretar sempre de manera restrictiva.

3. Els infants i els adolescents, amb l'objecte de demanar informació, assessorament, orientació o assistència, es poden adreçar personalment a les administracions públiques encarregades d'atendre'ls i

protegir-los, fins i tot sense el coneixement de llurs progenitors, tutors o guardadors, en particular si la comunicació amb aquests pot frustrar la finalitat pretesa. Amb el mateix objectiu també es poden adreçar al Ministeri Fiscal, al Síndic de Greuges o als síndics de greuges o defensors locals de la ciutadania.

4. Les administracions locals, en funció de llur proximitat a la ciutadania i d'acord amb la legislació vigent, són el primer nivell d'informació i assessorament dels infants i els adolescents que ho sol·liciten.

Article 27. Consells de participació territorial i nacional dels infants i adolescents

1. Les administracions locals han de crear consells de participació territorial per tal de donar als infants i als adolescents l'oportunitat d'afavorir la convivència i la integració cultural en l'àmbit veïnal i local.

2. Es crea el Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya, que depèn del departament competent en infància i adolescència.

3. La composició i les funcions dels consells de participació territorial i del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya s'han d'establir per reglament.

Article 34. Dret de participació

1. Els infants i els adolescents tenen el dret de participar plenament en els nuclis de convivència més immediats i en la vida social, cultural, artística i recreativa de

llur entorn. Els poders públics els han d'oferir les oportunitats necessàries perquè s'incorporin progressivament a la ciutadania activa, d'acord amb llur grau de desenvolupament personal.

2. Les administracions públiques han d'establir procediments destinats a recollir les opinions dels infants i els adolescents amb relació a les polítiques, les normes, els projectes, els programes o les decisions que els afecten.

Article 35. Llibertat d'associació i reunió

1. Els infants i els adolescents tenen dret a constituir associacions infantils i juvenils i a ésser-ne membres. També tenen dret a ésser membres d'organitzacions juvenils de partits polítics i sindicals, d'acord amb la legislació vigent i els estatuts d'aquestes organitzacions, i a participar-hi activament d'acord amb llurs condicions de maduresa.

2. Cap infant o adolescent no pot ésser obligat a ingressar en una associació ni a romandre-hi contra la seva voluntat.

3. Els infants i els adolescents tenen dret a prendre part en reunions públiques i manifestacions pacífiques.

Article 53. Els infants i els adolescents com a ciutadans

1. Qualsevol infant o adolescent té dret a ésser considerat un ciutadà o ciutadana, sense altres limitacions que les establertes explícitament en la legislació vigent per a les persones menors d'edat, i a ésser protagonista de la defensa dels seus drets.

2. Les administracions públiques han de facilitar que els infants i els adolescents siguin escoltats com a col·lectiu en les decisions ciutadanes que els afectin.

Article 55. Drets i deures en l'espai urbà

3. El planejament urbanístic municipal ha de preveure i configurar els espais públics, tenint en compte la perspectiva i les necessitats dels infants i els adolescents.

5. Les administracions públiques han de fomentar:

- a) La consideració de les necessitats específiques dels infants i els adolescents en la concepció dels espais urbans, mitjançant els consells de participació territorial dels infants i els adolescents.
- b) La disposició d'àmbits segurs i adequats per als infants i els adolescents en els espais públics.
- c) L'accés segur dels infants i els adolescents als centres escolars o a altres centres que freqüenten.
- d) L'eliminació de qualsevol tipus de barrera, física o cultural, que limiti les possibilitats de participació de qualsevol grup.

Article 56. Zones i equipaments recreatius

2. La disposició dels espais a què fa referència l'apartat 1 ha de tenir en compte la diversitat de necessitats d'entreteniment i de joc en atenció als

grups d'edat dels infants i els adolescents. En el disseny i la configuració d'aquests espais, els ajuntaments han d'escoltar l'opinió i fer possible la participació activa dels infants i els adolescents mitjançant els consells de participació territorial.

Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació

Article 2. Principis rectors del sistema educatiu

2. El sistema educatiu es regeix pels principis específics següents: f) la capacitació per exercir activament la ciutadania.

3. El sistema educatiu es regeix pels principis organitzatius següents: d) la participació de la comunitat educativa. [...]

Article 19. Comunitat educativa i comunitat escolar

3. En els centres sostinguts amb fons públics, els membres de la comunitat escolar estan representats en el consell escolar del centre.

4. En els centres privats no sostinguts amb fons públics poden definir, en llurs normes d'organització i funcionament, òrgans per mitjà dels quals es canalitzi la participació de la comunitat infantil.

Article 21. Drets dels alumnes

2. Els alumnes, a més dels drets reconeguts a la Constitució, l'Estatut i la

regulació orgànica del dret a l'educació, tenen dret a: k) participar individualment i col·lectivament en la vida del centre; l) reunir-se, si escau, associar-se, en el marc de la legislació vigent.

Article 23. Instruments per a la participació i representació dels alumnes

Les normes d'organització i funcionament dels centres han de determinar formes de participació dels alumnes, atenent-ne les característiques i l'edat, i d'acord amb les orientacions del Departament, que en facilitin la presència en la vida del centre, el diàleg i la coresponsabilització, n'afavoreixin el compromís en l'activitat educativa del centre i en propiciïn la formació en els hàbits democràtics de convivència, sens perjudici d'ésser presents, quan correspongui, en el consell escolar.

Article 24. Associacions d'alumnes

1. Els alumnes, des de l'inici de l'etapa d'educació secundària obligatòria, poden constituir associacions, que es regeixen per les lleis reguladores del dret a l'educació, per les normes reguladores del dret d'associació, per les disposicions establertes per aquesta llei i les normes de desplegament i pels estatuts de l'associació.

2. Les associacions d'alumnes tenen per finalitat essencial promoure la participació dels alumnes en l'activitat educativa i facilitar-los l'exercici dels drets i el compliment dels deures.

3. Les associacions d'alumnes s'han d'inscriure en el registre corresponent,

només als efectes de la publicitat, i han de presentar al centre, per acreditar-se, l'acta de constitució i els estatuts. Les associacions d'alumnes i les federacions i confederacions en què s'agrupen que tinguin la seu a Catalunya o hi desenvolupin majoritàriament l'activitat, poden ésser declarades d'utilitat pública.

4. El Govern ha d'afavorir la participació de les associacions d'alumnes dels centres educatius públics i dels centres educatius privats sostinguts amb fons públics. En els centres privats no sostinguts amb fons públics, les normes d'organització i funcionament són l'instrument adequat per a canalitzar aquesta participació.

5. Sens perjudici de les associacions d'alumnes a què fa referència l'apartat 1, els alumnes dels centres educatius poden constituir altres agrupacions d'acord amb les normes de desplegament d'aquesta llei i les normes d'organització i funcionament del centre. Entre aquestes agrupacions s'inclouen les associacions esportives escolars, que es constitueixen d'acord amb la normativa corresponent.

6. Les associacions d'alumnes constituïdes als centres d'educació d'adults poden assumir les funcions de participació que estableix l'article 26.

Article 78. Criteris d'organització pedagògica en l'educació infantil

1. e) Escoltar els infants, atendre el que diuen i el que fan, i facilitar-los la participació en el que els afecta, per desenvolupar-ne l'autonomia responsable.

Article 79. Criteris d'organització pedagògica en l'educació bàsica

1. e) Educar els infants en la responsabilitat d'exercir la ciutadania activa per mitjà de la participació en els afers de la comunitat.

Article 80. Criteris d'organització pedagògica en els ensenyaments postobligatoris

1. f) Potenciar l'exercici de la ciutadania activa per mitjà de la participació en els afers de la comunitat.

Article 139. Òrgans de govern unipersonals i col·legiats

4. El Consell Escolar i el Claustre de Professorat són òrgans col·legiats de participació en el govern dels centres.

Articles 148. El Consell Escolar

1. El consell escolar és l'òrgan de participació de la comunitat escolar en el govern del centre. Correspon al Departament establir mesures perquè aquesta participació sigui efectiva, i també determinar el nombre i el procediment d'elecció dels membres del consell.

Article 152. El consell escolar

1. El consell escolar és l'òrgan de participació de la comunitat escolar en el govern del centre.

Article 171. El Consell Escolar de Catalunya

1. El Consell Escolar de Catalunya és l'organisme superior de consulta i de participació dels sectors afectats en la programació general de l'ensenyament no universitari dins l'àmbit de l'Administració de la Generalitat.

Article 172. Consells escolars territorials

1. Els consells escolars territorials són els organismes de consulta i de participació dels sectors afectats respecte de la programació general de l'ensenyament no universitari dins l'àmbit de les àrees territorials en què s'estructura l'Administració educativa.

Article 173. Consells escolars municipals

1. Els municipis poden constituir consells municipals en tant que òrgans i instruments de consulta i de participació. [...]

Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local (que va generar la Llei 57/2003, de 16 de desembre, de mesures per a la modernització del Govern local)

.....

Article 69

1. Les corporacions locals facilitaran la major informació sobre la seva activitat i la participació de tots els ciutadans en la vida local.

Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la llei municipal i de règim local de Catalunya

Article 46. Definició i característiques del municipi

1. El municipi és l'entitat bàsica de l'organització territorial i l'element primari de participació ciutadana en els assumptes públics.

ANNEX 3. EL PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL DOCUMENT DE BASES

Jornades «Cap al Consell Nacional d'Infància i Adolescència a Catalunya»

La Secretaria d'Infància va organitzar els dies 25 i 26 de maig de 2009 les jornades «Cap al Consell Nacional d'Infància i Adolescència a Catalunya», una trobada organitzada per donar impuls a aquest nou òrgan de representació dels infants i adolescents catalans. Les jornades van comptar amb la participació d'unes 200 persones, entre càrrecs electes i personal tècnic dels ajuntaments, de la Diputació de Barcelona i de la Generalitat de Catalunya, membres de les associacions del sector de la infància i l'adolescència, així com experts i professionals de diferents àmbits relacionats amb aquest sector.

Al llarg de dos dies, les persones participants van reflexionar i debatre a l'entorn de la participació infantil i es van poder conèixer diferents experiències que es

desenvolupen al nostre país, com ara els consells d'infants a l'àmbit local, les audiències públiques als nois i noies o els consells d'escola.

Fruit d'aquest treball es va editar un llibre, que inclou el resum de les ponències i les reflexions que es van suscitar a l'entorn de la participació infantil i de la creació del Consell Nacional de la Infància i l'Adolescència de Catalunya.

Document «La participació infantil a Catalunya»

En el marc del procés de reflexió a l'entorn de la participació infantil a Catalunya i amb vista a la creació del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC), la Secretaria d'Infància va constituir un grup d'experts, que, juntament amb representants de la Secretaria, van elaborar el document «La participació infantil a Catalunya. Reflexions i propostes per potenciar-la».

Alguns dels aspectes que es van treballar en el marc d'aquest grup van ser la identificació de projectes de participació de nois i noies, la reflexió a l'entorn d'estratègies per fomentar la participació i la predefinició del futur consell dels infants i els adolescents de Catalunya, valorant aspectes com el seu funcionament, independència, fórmules de participació, etc.

Algunes de les reflexions i aportacions d'aquell document s'han revisat i incorporat en aquest esborrany de Document de bases del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC).

El Document de bases del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC): la Comissió Institucional i la Comissió Tècnica

La Secretaria d'Infància i Adolescència constitueix una comissió política i una comissió tècnica amb l'objectiu d'elaborar el Document de bases i la proposta d'Ordre de creació del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya, així com implicar el màxim d'agents en el procés de constitució del CNIAC al territori i, en general, en la promoció de la participació infantil al territori.

La Comissió Institucional es va constituir amb la finalitat de consensuar propostes amb vista a la promoció de la participació infantil al territori i donar suport des de l'àmbit local al procés de creació del Consell Nacional. Integren la comissió política representants del Departament d'Acció Social i Ciutadania (Secretaria d'Infància i Adolescència i Secretaria de Joventut) i del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya; les diputacions de Barcelona, Girona, Tarragona i Lleida; així com l'Associació Catalana de Municipis i la Federació Catalana de Municipis.

La Comissió Tècnica, formada per un grup d'experts en participació infantil, es va convocar amb la finalitat d'elaborar un document de bases del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents a Catalunya i una proposta d'Ordre de creació. Van integrar la Comissió Tècnica:

- Ferran Casas i Aznar. Catedràtic de psicologia social de l'Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida de la Universitat de Girona.

- Miquel Àngel Essomba. Director d'UNESCO Catalunya i membre de la Direcció de l'Associació de Mestres Rosa Sensat.

- Josefina Fernández i Barrera. Professora titular de treball social de la Universitat de Barcelona. Coordinadora del Grup de Recerca i Innovació en Treball Social (GRITS). Membre de la Junta d'UNICEF Catalunya.

- Anna Novella Càmar. Professora del Departament de Teoria i Història de l'Educació de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona. Membre del Grup de Recerca en Educació Moral (GREM-UB).

- Isaac Ravetllat. Professor de dret de la Universitat de Barcelona.

- Araceli Lázaro Aparicio. Secretària de l'Observatori de Drets de la Infància (coordinadora del Projecte en representació de la Secretaria d'Infància i Adolescència).

- Josep Maria Villena i Segura. President de Diomira (entitat encarregada de la coordinació del grup d'experts).

- Suport tècnic: Paloma Herrera Pastor, tècnica d'infància de Diomira.

En el procés d'elaboració del Document de bases i de la proposta d'Ordre de creació del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (CNIAC), s'han tingut en compte com a referents els processos de constitució del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (Llei 14/1985 del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya) i del Consell

Nacional de Dones de Catalunya (Decret 460/2004, de 28 de desembre, del Consell Nacional de Dones de Catalunya i de creació de les assemblees territorials de dones de Catalunya). Així mateix, aquest Document de bases pren com a referència el document «La participació infantil a Catalunya. Reflexions i propostes per potenciar-la».

A més del treball fet per la Comissió Tècnica, el procés de participació i elaboració del Document de bases recull les aportacions dels ens següents:

- Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya
- Secretaria d'Infància, Observatori dels Drets dels Infants i Oficina Estratègica del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya
- Direcció General de Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya
- Diputació de Barcelona
- Diputació de Lleida

ANNEX 4. DOCUMENTACIÓ DE REFERÈNCIA

Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant. 1989.

Projecte de llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència.

Actes de les jornades «Cap al Consell Nacional d'Infància i Adolescència a

Catalunya», organitzades per la Secretaria d'Infància i Adolescència el maig de 2009 i recollides al llibre *Cap al Consell Nacional d'Infància i Adolescència a Catalunya*. Diomira. 2009.

Parlament de Catalunya. Resolució 194/III, de 7 de març de 1991, sobre els drets de la infància.

Documents de l'Observatori dels Drets de la Infància, núm. 1. *El dret de l'infant a ser escoltat*. Publicació de l'Observació general 12 del Comitè dels Drets de l'Infant per l'Observatori dels Drets de la Infància de Catalunya.

La participació infantil a Catalunya. Reflexions i propostes per potenciar-la. Document elaborat per un grup d'experts sobre participació infantil convocat per la Secretaria d'Infància de la Generalitat de Catalunya el setembre de 2009.

Bases para un debate sobre la participación infantil en el ámbito local. Ciudades Amigas de la Infancia. UNICEF.

Pongamos a la infancia en la agenda política local. Manual básico para responsables políticos municipales. Ciudades Amigas de la Infancia. UNICEF.

Casas, F.; González, M.; Montserrat, C.; Navarro, D.; Malo, S.; Figuer, C. i Bertran, I. *Informe técnico sobre experiencias de participación social efectiva de niños, niñas y adolescentes (principalmente europeas)*. 2008. (Disponible en versió electrònica: <http://www.mepsyd.es/observatoriodeinfancia/documentos/2009-participacioninfantilene.pdf>).

Fernández, J. *Els infants com a ciutadans*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona, any 2005. (Disponible en versió electrònica: www.tesisenxarxa.net/TDX-0113109-110853/).

Novella, Ana M. *La participació dels infants a la ciutat des del Consell d'Infants*. Secretaria

ria d'Infància i Adolescència. Generalitat de Catalunya. Col·lecció Infància i Adolescència, núm. 2. Barcelona. 2009.

[Es pot consultar la bibliografia específica sobre infància en el document *La participació infantil a Catalunya. Reflexions i propostes per potenciar-la*].

Per a més informació:

Observatori dels Drets de la Infància

Paral·lel, 52, 6a planta

08001 Barcelona

Tel. 93 553 67 79

ISBN 978-84-393-8522-6

9 788439 385226